

๖.๒.๓ เป็นผู้ดำเนินรายการ

- รายการ “ข่าวท้องถิ่นและข่าวบริการ” ออกอากาศทุกวันจันทร์ - อาทิตย์ เวลา ๑๗.๐๐ - ๑๗.๑๕ น. และ ออกอากาศซ้ำ เวลา ๐๘.๐๐ - ๐๘.๑๕ น.
- รายการ “ข่าวสั้นทันเหตุการณ์” ออกอากาศทุกวันจันทร์ - วันศุกร์ เวลา ๐๙.๓๐ - ๐๙.๔๕ น.
- รายการ “บอกเล่าข่าว” ออกอากาศทุกวันจันทร์ - วันอาทิตย์ เวลา ๑๐.๓๐ - ๑๐.๔๕ น.

๖.๓ การประเมินผล

- มีการสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุ ในพื้นที่รับฟังรวมถึงข้อเสนอแนะต่างๆ จากกลุ่มผู้ฟัง เมื่อมีการจัดทำเวทีสัญจรของ สวท.สุโขทัย-ลก และ ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานอื่นๆ รวมถึง ในโอกาสการพบปะส่วนราชการในงานจับน้ำชายามเช้าที่จัดขึ้นในพื้นที่ เพื่อประเมินผลการดำเนินรายการ ให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค

๗. ผลสำเร็จของงาน

๗.๑ เชิงปริมาณ

- ดำเนินการผลิตรายการ “ข่าวท้องถิ่นและข่าวบริการ” ออกอากาศทุกวันจันทร์ - อาทิตย์ เวลา ๑๗.๐๐ - ๑๗.๑๕ น. และ เวลา ๐๘.๒๐ - ๐๘.๓๕ น. ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๒ - กันยายน ๒๕๕๔ จำนวน ๑,๐๐๐ ครั้ง
- ดำเนินการผลิตรายการ “ข่าวสั้นทันเหตุการณ์” ออกอากาศทุกวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา ๐๙.๔๕ - ๐๙.๕๐ น. ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๒ - กันยายน ๒๕๕๔ จำนวน ๖๖๐ ครั้ง
- ดำเนินการผลิตรายการ “บอกเล่าข่าว” ออกอากาศทุกวันจันทร์ - วันอาทิตย์ เวลา ๑๐.๓๐ - ๑๐.๓๕ น. ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๒ - กันยายน ๒๕๕๔ จำนวน ๑,๐๐๐ ครั้ง
- ผลิตข่าวท้องถิ่น เพื่อเผยแพร่ผ่านทางรายการข่าว และรายการต่างๆของ สวท.สุโขทัย-ลก , รายการวิทยุเครือข่ายเพื่อความมั่นคงใน ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกวันอาทิตย์ ในเวลา ๑๔.๓๐ - ๑๕.๐๐ น. และเวลา ๑๙.๓๐ - ๒๐.๐๐ น., รายการรอบรู้ชายแดนใต้ เครือข่าย ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกวันศุกร์ เวลา ๑๕.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. , และทางสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย สวท.กรุงเทพมหานคร และทาง website: thainews.prd.go.th ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๒ - กันยายน ๒๕๕๔ จำนวน ๒,๖๐๐ ข่าว

๗.๒ เชิงคุณภาพ

- ประชาชนในพื้นที่ ๑๓ อำเภอของจังหวัดนราธิวาส รวมถึงพื้นที่จังหวัดข้างเคียง และ ที่อาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซีย สามารถรับฟังข่าวสารต่างๆที่ถูกต้อง ชัดเจน ทันเหตุการณ์ ผ่านทาง สวท. สุโขทัย-ลก เอฟเอ็ม ๑๐๖.๕ เมกกะเฮิรต์อย่างทั่วถึง
- ประชาชนในพื้นที่รับฟังสัญญาณของ สวท.สุโขทัย-ลก มีความรู้ ความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์กรมประชาสัมพันธ์ ตลอดจนนโยบายส่วนราชการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จนนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชนและสังคม

/- ประชาชน

- ประชาชนให้การยอมรับและเชื่อถือในคุณภาพการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่มาจาก สวท. สุโขทัย-ลก ซึ่งเป็นสถานีวิทยหลักในพื้นที่
- หน่วยงานราชการ และองค์กรต่างๆมีความเชื่อถือการนำเสนอข่าวของ สวท.สุโขทัย-ลก และร่วมบูรณาการด้วยการสนับสนุนงบประมาณ สำหรับการพัฒนางานประชาสัมพันธ์ร่วมกัน

๘. การนำไปใช้ประโยชน์

- ข่าวที่ผลิตไปแล้ว จะนำไปให้ฝ่ายรายการไปเผยแพร่ในรายการต่างๆของทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สุโขทัย-ลก เพื่อให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึง และแพร่หลาย นอกจากนี้ได้ส่งข้อมูลและรายละเอียดของข่าวไปยังสถานีวิทยุต่างๆในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาไปเผยแพร่ผ่านสื่อต้นสังกัด เพื่อขยายพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย

- สื่อมวลชนท้องถิ่น อาทิ สื่อวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ขอรับการสนับสนุนข้อมูล ไปเผยแพร่ผ่านทางสื่อต้นสังกัด โดยให้การยอมรับว่าข่าวที่ได้รับจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สุโขทัย-ลกมีความถูกต้องน่าเชื่อถือ

๙. ความยุ่งยากในการดำเนินการ / ปัญหา / อุปสรรค

๙.๑ ปัญหาและอุปสรรค

- พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีสถานการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้การลงพื้นที่เพื่อเข้าไปยังแหล่งข้อมูลที่อยู่ในชุมชนเป็นไปอย่างยากลำบากเนื่องจากมีความเสี่ยงที่อาจเกิดสถานการณ์รุนแรงได้ตลอดเวลา ทำให้ในบางครั้งต้องขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร เพื่อมาดูแลความปลอดภัยในการลงพื้นที่ ขณะที่แหล่งข่าว ซึ่งอาจเป็นประชาชนในพื้นที่ในบางพื้นที่ไม่กล้าให้ข้อมูลกับผู้สื่อข่าว เพราะความไม่ไว้วางใจเจ้าหน้าที่รัฐ ทำให้อาจไม่ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องหรือตรงตามวัตถุประสงค์

- การเข้าถึงแหล่งข่าว โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับความมั่นคงทำได้ยาก เพราะเป็นประเด็นอ่อนไหว ทำให้ทั้งเจ้าหน้าที่รัฐ และประชาชนที่เกี่ยวข้องไม่กล้าให้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

- สัญญาณโทรศัพท์จะถูกตัดสัญญาณบ่อย เพราะเกี่ยวกับงานของฝ่ายความมั่นคงที่ต้องรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ ทำให้ในบางสถานการณ์ไม่สามารถที่จะสื่อสารข้อมูลระหว่างผู้สื่อข่าว กับสถานีได้ จึงเกิดความล่าช้าในการส่งข้อมูลข่าวสารถึงกัน

- เมื่อบุคลากรฝ่ายข่าวหลักไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ก็ต้องให้บุคลากรฝ่ายอื่นมาดำเนินรายการแทน ซึ่งจากทักษะและประสบการณ์ที่ทำงานคนละด้าน อีกทั้งส่วนใหญ่มีปัญหาการพูดภาษาไทยที่ไม่ชัดเจน ทำให้การสื่อข่าวออกข่าวความมีคุณภาพข่าว

๑๐. ข้อเสนอแนะ

จากการที่ เป็นผู้ผลิต “รายการข่าว” ของ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สุโขทัย-ลก ทำให้เห็นถึงสิ่งที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการแก้ปัญหา นั่นคือ เรื่องของบุคลากรฝ่ายข่าวที่ขาดแคลน ในขณะที่รายการข่าวมีการผลิตออกมาหลายรายการ แต่บุคลากรที่จะเข้ามาดำเนินการในเรื่องดังกล่าวมีเพียงคนเดียว อีกทั้งบุคลากรคนอื่นๆที่มีอยู่ไม่มีประสบการณ์ด้านข่าวมาก่อน และส่วนใหญ่เป็นคนไทยมุสลิม ทำให้การสื่อสารภาษาไม่ชัดเจนตามมาตรฐานที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สังกัดกรมประชาสัมพันธ์พึงมี ดังนั้นจึงเห็นว่าการจัดฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้และทักษะในอื่นๆนอกเหนือจากในสายงานที่รับผิดชอบ เพราะไม่เพียงการมาผลิตข่าวเท่านั้น แต่บุคลากรทุกคนควรมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถในสายงานอื่นที่อยู่ ในสถานี ทั้งฝ่ายข่าวและรายการ รวมถึงฝ่ายช่าง

นอกเหนือจากนี้ การจัดการอบรมและพัฒนาการออกเสียงและการใช้ภาษาไทยในกลุ่มบุคลากรของ สถานีวิทยุกระจายเสียงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพบุคคลากรให้มีความพร้อมในการทำหน้าที่ในการสื่อสารมวลชน โดยควรพูด อ่าน เขียน ภาษาไทยได้อย่างชัดเจน และถูกต้อง เพื่อเป็นต้นแบบให้กับประชาชน และเยาวชนในพื้นที่ รวมถึงนักจัดรายการของสถานีวิทยุชุมชน หรือเคเบิลทีวีท้องถิ่นด้วย

ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา (เรื่องที่ ๒)

๑. ชื่อผลงาน รายการ “คุยกันยามเช้า” ทาง สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สุโขทัย-ลก
๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการ ๓ มกราคม ๒๕๕๔ – จนถึงปัจจุบัน
๓. ความรู้ทางวิชาการหรือแนวความคิดที่ใช้ในการดำเนินการ

สวท.สุโขทัย-ลก เป็นสถานีวิทยุหลักในพื้นที่อำเภอสุโขทัย-ลก ที่มุ่งเน้นในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทั้งจากรัฐบาล กรมประชาสัมพันธ์ และส่วนราชการในระดับพื้นที่ อาทิ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔ ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค๔ ส่วนหน้า) ส่วนราชการในระดับจังหวัดและอำเภอ ไปสู่พี่น้องประชาชนในพื้นที่รับฟังของ สวท.สุโขทัย-ลก ขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่ในการสะท้อนข้อมูล ข่าวสาร ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นต่างๆจากประชาชนไปสู่ภาครัฐด้วยเช่นกัน ดังนั้นช่วงเวลาต่างๆ ของทางสถานีที่ออกอากาศ ๑๔ ชั่วโมงต่อวัน จึงมีการสอดแทรกข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์กับประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ จากยุทธศาสตร์ของกรมประชาสัมพันธ์ที่ต้องการให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐและสร้างความเข้าใจที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างรัฐกับประชาชน อีกทั้งจากที่ได้มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่รับฟัง สวท.สุโขทัย-ลก ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอ สุโขทัย-ลก ทำให้พบว่าประชาชนยังต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบาย หรือโครงการต่างๆที่ภาครัฐได้ให้การสนับสนุนด้วย ดังนั้นผู้ขอรับการประเมินซึ่งรับผิดชอบฝ่ายข่าวและรายการ จึงหารือกับผู้บริหารเพื่อกำหนดรูปแบบการดำเนินรายการ โดยคำนึงถึงรูปแบบรายการ การนำเสนอ ระยะเวลาในการดำเนินรายการ และ เวลาที่จะใช้ในการออกอากาศ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่รับฟัง สวท.สุโขทัย-ลก ในพื้นที่ ๔ ตำบลของ อำเภอสุโขทัย-ลก เมื่อปี ๒๕๕๓ พบว่าประชาชนยังคงมีความต้องการรับฟังข้อมูลข่าวสารจากทางราชการมากขึ้น และจากผลการสำรวจดังกล่าวทำให้ทราบว่าในช่วงเช้า ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๕ น.เป็นต้นไป เป็นเวลาที่มีความเหมาะสมที่สุด เนื่องจากประชาชนที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำสวนยาง จะกลับมาทำแผนผังที่บ้าน และใช้เวลานี้ในการรับฟังข้อมูลข่าวสารจากทางสถานีในรายการ “ข่าวท้องถิ่นและข่าวบริการ” ส่วนเจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ทำงานในสถานที่ราชการ หรือสถานประกอบการต่างๆก็รับฟังรายการบนรถ ขณะเดินทางไปทำงาน เมื่อหารือกับผู้บริหารและมีความเห็นตรงกันว่าควรจัดผังรายการใหม่ โดยตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๕ -๐๘.๒๐ น. เป็นรายการ “คุยกันยามเช้า” และย้ายเวลาของรายการ “ข่าวท้องถิ่นและข่าวบริการ” ไปออกอากาศในเวลา ๐๘.๒๕ - ๐๘.๔๐ น. แทน ทำให้ประชาชนที่รับฟัง สวท.สุโขทัย-ลก ได้มีโอกาสรับฟังข้อมูลข่าวสารในช่วงเวลาดังกล่าวได้อย่างเต็มที่

ทั้งนี้หลังมีข้อสรุปพร้อมกันแล้ว จึงได้มีการกำหนดรูปแบบในการนำเสนอโดยใช้หลักการจัดรายการวิทยุโดยใช้หลัก 6 T คือ

- TARGET รู้จักกลุ่มเป้าหมาย
- TEAM มีทีมงานที่ดี
- TACTIC มีกลยุทธ์ในการดึงดูดใจต่อกลุ่มเป้าหมาย
- TIME รู้จักเวลา กาลเทศะ
- TECHNOLOGY ต้องสะอาดแสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ

/ และ...

และ 3 H คือ

- HEAD ต้องทำงานด้วยสมอง สติปัญญา รอบคอบรอบรู้
- HAND ต้องทำงานด้วยฝีมือประณีต บรรจง ละเอียด
- HEART การทำงานด้วยใจรัก ใส่ใจ มีน้ำใจ อุดหนุนพยายาม

จากนั้นจึงมีการเตรียมดำเนินการผลิตรายการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดทำมีรายการนี้ขึ้น ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ๓ ประการ คือ

- เพื่อแจ้งข่าวสารให้ทราบ (To Inform) คือ การที่ผู้ผลิตรายการต้องการจะบอกแจ้ง หรือชี้แจงข้อมูล เรื่องราวข่าวสารเพื่อให้ผู้ฟังทราบ
- เพื่อให้การศึกษา (To Educate) คือ การให้ข้อมูลความรู้ในเชิงวิชาการด้วยการใช้ภาษาที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจของผู้ฟัง
- เพื่อการชักจูงใจ หรือเสนอแนะ (To persuade) คือ การทำหน้าที่ในการชักจูงผู้ฟังเพื่อให้เกิดการคล้อยตาม หรือทำตามข้อเสนอแนะนั้นๆ

ดังนั้น เมื่อผู้ขอรับการประเมิน ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดำเนินรายการ “คุยกันยามเช้า” จึงต้องทำการศึกษาเรียนรู้ข้อปฏิบัติในการจัดรายการเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินรายการให้เป็นที่ยอมรับจากผู้บริหาร ผู้เข้าร่วมรายการ และประชาชนที่ติดตามรับฟังรายการ อีกทั้งยังเป็นการสื่อถึงความน่าเชื่อถือของผู้ดำเนินรายการ และสถานีด้วยการ การสร้างความมั่นใจ (Confidence) ในการจัดรายการให้กับตัวเอง และมีการฝึกฝนการพูด (Training) อย่างต่อเนื่อง ซึ่งแม้ว่าจะเป็นผู้ดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียงมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว แต่ก็ยังคงบันทึกเสียงพูดของตนเอง แล้วนำมาฟังอยู่เสมอ โดยการสังเกตจากเสียงที่อัดออกมาว่าเป็นอย่างไร ต้องปรับแก้ไขตรงไหนบ้างในการพูด ส่วนเนื้อหาในการพูด (Content) ในแต่ละวันจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามประเด็นที่มีการนำเสนอ ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ โครงการหรือกิจกรรมที่จะมีการสนทนาในรายการ เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการตั้งคำถามผู้ร่วมรายการ นอกจากนี้การจัดรายการวิทยุเป็นการสื่อสารด้วยเสียง (Sound Communication) ดังนั้นการใช้ภาษาการสื่อสารทางวิทยุจึงไม่ได้นำเสนอเนื้อหาที่ยาก และหลีกเลี่ยงการใช้ศัพท์เฉพาะหรือศัพท์ทางเทคนิคซึ่งไม่เป็นที่ทราบโดยแพร่หลายที่สำคัญจะต้องเตรียมบทวิทยุ เพื่อใช้ในรายการ เพื่อให้สามารถจัดรายการได้ดี มีเอกภาพ ควบคุมการดำเนินรายการให้พอดีกับเนื้อหาและเวลาที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และสุดท้ายในขั้นสรุปต้องย้ำทบทวนเนื้อหาให้เข้าใจและจดจำได้ง่าย

นอกจากนี้ ในการที่จะจัดรายการวิทยุให้ดี และมีประสิทธิภาพ ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ และปัจจัยแวดล้อมด้วย โดยหลักที่นำมาใช้ คือ

- การจัดตำแหน่งของไมโครโฟนให้อยู่ตำแหน่งระดับปากของผู้จัดรายการ ไม่ควรอยู่ในระดับจุมก โดยปกติควรพูดห่างจากไมโครโฟน ๖ - ๑๒ นิ้ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของไมโครโฟนที่ใช้ ผู้จัดรายการสามารถขอคำแนะนำจากผู้ควบคุมเสียงได้ว่าไมโครโฟนในท้องที่ออกอากาศ ควรนั่งห่างเท่าใด เพราะผู้ควบคุมย่อมรู้จักประเภทของไมโครโฟนที่ใช้ในสถานีของตนได้เป็นอย่างดี

- การป้องกันเสียงรบกวนต่างๆ ในการจัดรายการ ควรระวังการทำให้เกิดเสียงรบกวน เช่น เสียงเปิดเอกสารข้อมูล การทำสิ่งของตกหล่นในห้องอัดรายการ เสียงการเลื่อนเก้าอี้ เสียงรบกวนจากภายนอก ห้องอัดเสียง เป็นต้น เทคนิคประการหนึ่งคือ เอกสารที่นำมาจัดรายการควรเขียนหมายเลขหน้า ไม่ควรเย็บติดกัน เมื่ออ่านข้อมูลหรือพูดจบแผ่นนั้นแล้วจะได้หยิบออกจากชุดได้ โดยไม่ต้องพลิกหน้ากระดาษ จะได้ไม่มีเสียงเปิดเอกสาร

- การควบคุมเสียง และน้ำเสียงในการพูด ควรให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ไม่ควรใช้น้ำเสียงระดับเดียวตลอดการพูด เพราะจะทำให้ผู้ฟังเกิดความเบื่อหน่าย ไม่น่าสนใจ ควรมีระดับการขึ้นลงตามความรู้สึกของเนื้อหา

- ฝึกการพูดให้คล่องไม่สะดุด การหายใจ โดยใช้กระบังลม เพราะจะทำให้ผู้พูดนั้นไม่เหน็ดเหนื่อยด้วยการค่อย ๆ สูดลมหายใจเข้าไปในท้องแล้ว ผ่อนลมออกมาทีละน้อยขณะที่พูด และควรจะหมั่นออกกำลังกายให้ปอดแข็งแรง สูดลมหายใจได้ยาว เวลาพูดจะได้ไม่ต้องสูดลมหายใจบ่อย จะได้ไม่เกิดเสียงโยใจรบกวนเวลาจัดรายการ

- ควรออกเสียงให้ชัดเจน ทั้ง ร ล คำควบกล้ำ และคำพูดที่ไม่ควรใช้ เช่น คำว่า “เออ...” “อ่า...” “อย่างว่า...” เป็นต้น

- การเตรียมเนื้อหาที่จะพูดมาเป็นอย่างดี จะได้สามารถช่วยให้การพูดในรายการนั้นมีความสอดคล้องกัน และกำกับเวลาในการจัดรายการได้ เช่น ถ้าเป็นรายการสัมภาษณ์ ควรนำเรื่องที่คนอยากรู้ นำเรื่องที่หลากหลายความคิด นำเรื่องที่ยังไม่มีข้อสรุป และควรมีประเด็นเดียว เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีเนื้อหาสาระที่ทันสมัย เพื่อไม่ให้ผู้ฟังเกิดความเบื่อหน่าย

- การปรับตัวเองจากการอ่านให้ฟัง มาเป็น การพูด เหมือนพูดคุยกับเพื่อนสนิท (Talk to a friend) คนใกล้ชิด ผู้ฟังจะได้รู้สึกใกล้ชิดด้วย

๔. สรุปสาระและขั้นตอนการดำเนินการ

๔.๑ ผลจากการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่ ทำให้ผู้บริหารได้จัดการประชุมเพื่อพิจารณา ดำเนินการในส่วนของการเพิ่มผลผลิตรายการที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ของกรมประชาสัมพันธ์ รวมไปถึงข่าวสารจากส่วนราชการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในรูปแบบของรายการวิทยุในช่วงเช้าของสถานี ซึ่งจากข้อสรุปดังกล่าวทำให้มีการหาข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบของรายการ เพื่อให้เวลา และเนื้อหาสาระในรายการ เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง

๔.๒ การเพิ่มผลผลิตรายการตามผลการสำรวจความพึงพอใจของประชาชน จึงมีข้อสรุปตรงกันทั้งผู้บริหาร และบุคลากรฝ่ายต่างๆ ว่าเป็นรายการ “คุยกันยามเช้า” ออกอากาศทุกวันจันทร์ – ศุกร์ เวลา ๐๘.๐๕ – ๐๘.๒๐ น. ซึ่งผู้ขอรับการประเมินเป็นผู้ดำเนินรายการ สนทนากับหัวหน้าส่วนราชการต่างๆ ประกอบด้วยกงสุลใหญ่ ณ เมืองโกตาบารู ประเทศมาเลเซีย นายอำเภอต่างๆ หัวหน้าส่วนราชการในระดับจังหวัดและอำเภอตามสถานการณ์เด่นๆที่เกิดขึ้นในรอบสัปดาห์ ซึ่งจะทำให้ประชาชนในพื้นที่อำเภอสุโขทัย-ลก อำเภอยางเจียง รวมทั้งประชาชนคนไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซียซึ่งสามารถรับฟังการออกอากาศของ สวท.สุโขทัย-ลก ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆได้อย่างแพร่หลายและทั่วถึงมากขึ้น

/๕.ผู้ร่วม...

๘. การนำไปใช้ประโยชน์

- ข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนได้รับจากรายการ “คุยกันยามเช้า” เป็นข้อมูลซึ่งเป็นข้อเท็จจริงจากหัวหน้าส่วนราชการ และผู้รับผิดชอบในแต่ละโครงการโดยตรง ทำให้มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ โดยประชาชนได้รับทราบข้อมูลในเชิงลึก และรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมอย่างชัดเจน

- ผู้ขอรับการประเมินสามารถผลิตข่าว และข้อมูลการประชาสัมพันธ์ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วโดยไม่ต้องเดินทางไปหาแหล่งข่าว ซึ่งในบางพื้นที่มีความเสี่ยงจากความปลอดภัยในสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้

- เนื่องจากประเด็นที่มีการนำเสนอในแต่ละวัน เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของประชาชนในพื้นที่ ทำให้สื่อมวลชนท้องถิ่น อาทิวิทยุชุมชน เคเบิลท้องถิ่น และผู้สื่อข่าวของสื่อที่อยู่ในพื้นที่ขอรับการสนับสนุนข้อมูล เพื่อนำไปผลิตเป็นข่าวออกอากาศผ่านช่องทางการสื่อสารมวลชนต่างๆอย่างต่อเนื่อง

๙. ความยุ่งยากในการดำเนินการ

- รายการ “คุยกันยามเช้า” เป็นรายการสด ที่เป็นการสนทนาระหว่างผู้ดำเนินรายการ กับผู้ร่วมรายการ ดังนั้นจึงต้องมีความแม่นยำในการประสานงานเพื่อให้เป็นไปตามรูปแบบรายการที่กำหนดไว้ แต่เมื่อเป็นการสนทนาผ่านทางโทรศัพท์ ซึ่งในบางครั้งอาจมีเหตุฉุกเฉินเฉพาะหน้า โดยชุมสายโทรศัพท์อาจขัดข้อง หรือ ผู้ร่วมสนทนาเกิดติดภารกิจเร่งด่วน เมื่อใกล้ถึงเวลาออกอากาศ ดังนั้นผู้ขอรับการประเมินจึงเตรียมข้อมูลข่าว ในประเด็นที่เกี่ยวข้องมาดำเนินรายการ และประสานบุคคลดังกล่าว เพื่อร่วมสนทนาในโอกาสต่อไป

๑๐. ข้อเสนอแนะ

- รายการประเภทสาระความรู้ กลุ่มผู้ฟังส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มวัยทำงาน ที่ต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากสื่อวิทยุกระจายเสียง ในขณะที่กลุ่มวัยรุ่น ต้องการความบันเทิงจากเพลงที่เปิดในรายการ ทั้งที่กลุ่มวัยรุ่นก็เป็นเป้าหมายสำคัญของรัฐบาล และส่วนราชการในระดับพื้นที่ ที่ควรต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายต่างๆ เพื่อเพิ่มโอกาสในการได้รับสิทธิประโยชน์ในด้านต่างๆ จึงต้องมีการหาวิธีการในการนำเสนอรายการในหลากหลายรูปแบบ และมีสัดส่วนที่สามารถแยกกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อสนองความพึงพอใจของผู้รับฟัง

- ควรส่งบุคลากรของสถานี ไปอบรมการจัดรายการกับ นักจัดรายการของภาคเอกชนบ้าง เพื่อให้มีจินตนาการในการสร้างสรรค์รายการให้เป็นไปตามความเหมาะสมของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แทนที่นำเสนอรายการออกมาจากรอบของการนำเสนอรายการในลักษณะของทางราชการ ที่ยึดรูปแบบเดิมๆ จนอาจทำให้ขาดความน่าสนใจ เพื่อให้สามารถรักษาความเป็นสถานีหลักในพื้นที่ ที่มีทั้งสาระและความบันเทิง โดยการนำเสนอที่เร้าใจมากยิ่งขึ้น เพราะเมื่อสามารถเพิ่มลูกเล่น หรือวิธีการที่ทำให้เกิดความน่าสนใจมากขึ้น โดยเนื้อหาสาระเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ยังไม่ขาดหายไป ก็จะทำให้การนำเสนอข้อมูลต่างๆ มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ มีความน่าสนใจ และเป็นการจูงใจให้ติดตามรับฟังรายการมากขึ้น ซึ่งจะทำให้เป็นการเพิ่มกลุ่มผู้ฟังรายการได้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนวความคิดเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ

เรื่อง “ศูนย์เรียนรู้ข้อมูลอาเซียน” ปีงบประมาณ ๒๕๕๕

ข้อเสนอแนวความคิด / วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ของ..นางสาวกุศลิน..สุวรรณโณ.....

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง..นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ.....ตำแหน่งเลขที่...๑๕๒๘....

สังกัด สำนักประชาสัมพันธ์ เขต ๖ สงขลา....

เรื่อง การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ข้อมูลอาเซียน ระดับสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ในพื้นที่เมืองชายแดน

หลักการและเหตุผล

- ปัจจุบันทุกหน่วยงาน จากทุกกระทรวงให้ความสำคัญกับการเตรียมเปิดประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ และพยายามเดินหน้าในการปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความพร้อมมากที่สุด เช่นเดียวกับกรมประชาสัมพันธ์ที่มุ่งเน้นในการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนให้ประชาชนทั่วประเทศได้รับทราบข้อมูลอย่างแพร่หลาย ซึ่ง สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย” ในฐานะที่เป็นคลื่นวิทยุหลักในพื้นที่เมืองชายแดน ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้จำเป็นต้องปฏิบัติการเชิงรุก กับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และจากที่มีการทำแบบสอบถาม รวมทั้งการเปิดสายในรายการเพื่อประเมินความพึงพอใจของประชาชนในระดับพื้นที่ของอำเภอสุโขทัย-ลก ทำให้พบว่าสื่อวิทยุ “สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย” เป็นที่ยอมรับ และมีความน่าเชื่อถือในข้อมูลข่าวสาร ขณะที่เรื่องการเปิดประชาคมอาเซียน มีความจำเป็นสำหรับผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอชายแดน เพราะจะเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนกว่าพื้นที่อื่นๆ ดังนั้นสื่อวิทยุหลัก สังกัดกรมประชาสัมพันธ์จึงต้องเข้ามามีบทบาทในการให้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องดังกล่าว เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่พร้อมปรับตัวต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นให้มากที่สุด

บทวิเคราะห์ / แนวคิด / ข้อเสนอ

- คนไทยให้ความสนใจเรื่องอาเซียนน้อยมาก โดยไม่ได้มีความรู้สึกว่ามีประเทศก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนแล้วจะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นกับตนเอง สังคม หรือประเทศอย่างไร อีกทั้งยังมองว่าบทบาทของการปรับตัว หรือเข้ามาดำเนินการในเรื่องนี้เป็นเรื่องระหว่างรัฐบาลกับรัฐบาลของประเทศสมาชิก จึงถือว่าเป็นเรื่องที่ไกลตัวของประชาชนในทุกกลุ่มวัย ซึ่งผลการศึกษาศึกษาการเตรียมความพร้อมการผลิตกำลังคนสู่การเป็นประชาคมอาเซียนและเปิดเสรีการค้าบริการด้านอุดมศึกษา ของ รศ.ดร.นันทนา คชเสนี ผู้อำนวยการบริหารเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน เกี่ยวกับทัศนคติและการตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนโดยสำรวจจากจำนวนนักศึกษา ๒๑,๗๐๑ คน จากมหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง ๑๐ ระบุว่า ประเทศไทยมีความรู้เกี่ยวกับอาเซียนอยู่อันดับสุดท้าย

/ทั้งนี้

ทั้งที่ในความเป็นจริงประเทศไทย เป็นประเทศที่มีความพร้อมและมีศักยภาพในการก้าวเป็นผู้นำ ในประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียน ดังนั้นการปลูกฝังและสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องอาเซียนให้ประชาชนในทุกกลุ่มวัยจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการทันที อย่างไรก็ตามในการขับเคลื่อนการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน จำเป็นต้องใช้มาตรการเชิงรุก ซึ่งความเป็นไปได้ในการทำให้ประชาชนตื่นตัวกับเรื่องดังกล่าวควรเริ่มจากพื้นที่เมืองชายแดนตามจังหวัดต่างๆของประเทศไทย เนื่องจากเป็นพื้นที่ซึ่งจะเห็นความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆอย่างชัดเจนมากกว่าพื้นที่อื่นๆ ซึ่งทุกหน่วยงานในพื้นที่จะต้องเข้ามาดำเนินการร่วมกันอย่างจริงจัง โดยในส่วนของกรมประชาสัมพันธ์ มีสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในอำเภอชายแดนกระจายอยู่ในจังหวัดต่างๆครอบคลุมทุกภูมิภาค ซึ่งเดิมได้มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆจากรัฐบาล และส่วนราชการไปสู่ประชาชนอยู่แล้ว แต่เมื่อการเปลี่ยนแปลงจากการเป็นประชาคมอาเซียนที่กำลังจะมีขึ้นในปี ๒๕๕๕ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ก็ต้องมีการปรับตัวเพื่อเป็นสื่อหลักในการให้ความรู้สร้างความตระหนัก และกำหนดวิธีการนำเสนอให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและใช้ประโยชน์จากเรื่องดังกล่าวให้ได้มากที่สุด จึงเห็นว่า “การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้อาเซียน” ประจำสถานี นำร่องโดยสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย โดย สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สุโขทัย-ลกเป็นหนึ่ง ในหน่วยงานสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ที่ควรมีการดำเนินการให้เป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ “การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้อาเซียน” โดยสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สุโขทัย-ลก เพื่อเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้กับประชาชนและส่วนราชการในระดับพื้นที่ เพื่อให้รับทราบข้อมูลข่าวสารทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ ผ่านรูปแบบการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และสร้างความตระหนักในการตื่นตัวรับการเปิดประชาคมอาเซียนในอนาคต

เป้าหมาย ประชาชนในพื้นที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจ และสร้างความตื่นตัวในการรับรู้เรื่องประชาคมอาเซียน เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๘๐

ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ – ๒๕๕๗

สถานที่ดำเนินการ สวท.สุโขทัย-ลก ซึ่งมีพื้นที่การรับฟังครอบคลุม ๑๓ อำเภอของจังหวัดนครราชสีมา, บางส่วนของจังหวัดยะลาและจังหวัดปัตตานี, ๓ รัฐของประเทศมาเลเซีย, และพื้นที่รับฟังรายการเครือข่าย ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีดำเนินการ

๑. กระบวนการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ข้อมูลอาเซียน เริ่มจากชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ ของการจัดตั้งศูนย์ฯให้ส่วนราชการและเครือข่ายแกนนำชุมชนได้รับทราบ และวางแผนการดำเนินการขับเคลื่อนศูนย์ข้อมูลอาเซียน โดยใช้ช่องทางสื่อประชาสัมพันธ์ ของ สวท.สุโขทัย-ลกในการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้สนใจติดตามข้อมูลอาเซียนผ่านทาง สวท.สุโขทัย-ลก ตลอดจนมาใช้บริการสืบค้นข้อมูลผ่านศูนย์เรียนรู้ข้อมูลอาเซียนที่ตั้งอยู่ ณ สวท.สุโขทัย-ลก เพื่อสร้างการเรียนรู้ในระดับพื้นที่ และขยายผลต่อไปยังพื้นที่อื่นๆ ต่อไป ซึ่งจะเป็นการสร้างเครือข่าย กลุ่มแกนนำในระดับชุมชน และเพิ่มกลุ่มผู้ฟังในพื้นที่รับฟัง สวท.สุโขทัย-ลก อีกทางหนึ่ง

๒. การวิเคราะห์ สํารวจความต้องการบริโภคสื่อที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียนโดยวางแผนสำรวจข้อมูลในด้านปัจจัยแวดล้อมของพื้นที่ เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจมากยิ่งขึ้น

/-การบริหาร

๓. การบริหารสื่อในความรับผิดชอบให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของประชาคมอาเซียน ร้อยละ ๗๐ ของรายการทั้งหมด โดยการนำเสนอเป็น ๓ ภาษา คือภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษามลายู ทั้งนี้ในปัจจุบัน ในส่วนของรายการวิทยุ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สุโขทัย-ลก ดำเนินการในเรื่องการให้ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ดังนี้

๓.๑ จัดทำรายการ “คุยกันยามเช้า” โดยทุกวันจันทร์ บุคลากรของกรมการกงสุลประจำประเทศมาเลเซียมาร่วมพูดคุยเกี่ยวกับอาเซียน และในด้านสังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม

๓.๒ จัดทำรายการ “เปิดประตูสู่อาเซียน” โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับ วิถีชีวิต สังคม เศรษฐกิจ ปัจจัยแวดล้อมต่างๆที่เกิดขึ้น ๑๐ ประเทศ

๓.๓ รายการสอนภาษาอังกฤษ “ฟังภาษา ๕ นาทีกับครูตุ้ม”

๓.๔ รายการภาคภาษามลายูทุกวัน วันละ ๓ รายการ

๔. งบประมาณ นอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ข้อมูลอาเซียนจากกรมประชาสัมพันธ์แล้ว ยังสามารถดำเนินการสำรวจแหล่งงบประมาณที่สามารถเชื่อมโยงกับการเปิดประชาคมอาเซียน อาทิ หน่วยงานด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านบุคลากร รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะเมื่อกรอบการดำเนินการของศูนย์เรียนรู้มีความเป็นรูปธรรม ก็จะทำให้หน่วยงานราชการต่างๆ ต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วม เพราะเรื่องอาเซียน ถือว่ามีบทบาทสำคัญในการสร้างผลงานที่เป็นรูปธรรมให้กับองค์กรได้เป็นอย่างดี และยังสามารถประชาสัมพันธ์หน่วยงานภายใต้โครงการศูนย์เรียนรู้อาเซียน ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ของ สวท.สุโขทัย-ลกด้วย

๕. บทบาทของ “ศูนย์เรียนรู้ข้อมูลอาเซียน” ไม่เฉพาะเพียงสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สุโขทัย-ลกเท่านั้น แต่ต้องบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับกระทรวง ศอ.บต. ระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น ดังนี้

- จัดตั้งทำงานในระดับอำเภอและจังหวัด เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบในแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน

- มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อวางแผนการทำงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

- เชิญบุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ มาร่วมรายการต่างๆของทางสถานี และมีการขยายผลข้อมูลดังกล่าวโดยการผลิตข่าวเพื่อเผยแพร่ทาง สวท.สุโขทัย-ลก และช่องทางของกรมประชาสัมพันธ์ รวมถึงสื่อมวลชนแขนงต่างๆอย่างแพร่หลาย

- เป็นสื่อหลักที่เข้ามามีบทบาทในการเปิดเวทีแสดงความคิดเห็นเรื่องของประชาคมอาเซียน โดยเชิญบุคคลากรจากหน่วยงานต่างๆมาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับประชาชนในระดับท้องถิ่น

- เพิ่มช่วงเวลาในการออกอากาศรายการที่เกี่ยวกับอาเซียน โดยการแยกกลุ่มเป้าหมายออกเป็นกลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษา, กลุ่มประชาชนทั่วไปและกลุ่มผู้ประกอบการ

/- เปิดช่องทาง

- เปิดช่องทางการสื่อสารและการให้ข้อมูลข่าวสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง ผ่านเว็บไซต์ สวท.สุโขทัย-ลก, เฟซบุ๊ก และทวิตเตอร์
- จัดบอร์ด เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนและมีมุมหนังสือความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ซึ่งสามารถบูรณาการร่วมจากกระทรวงการต่างประเทศได้

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ประชาชนในทุกกลุ่มวัย สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเปิดประชาคมอาเซียนอย่างรอบด้าน
- ประชาชนมีความตื่นตัวและมีการปรับตัวรับต่อการเปลี่ยนแปลงเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- หน่วยงานภาครัฐ และประชาชนให้การยอมรับ ความเป็นมืออาชีพด้านการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานในสังกัดกรมประชาสัมพันธ์

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

- ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจะทำให้ประชาชนสามารถปรับตัวได้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘
 - ประชาชน รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่เกิดการยอมรับในความถูกต้องแม่นยำของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน อีกทั้งยังใช้เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการนำไปใช้งานในรูปแบบต่างๆ ซึ่งจะทำให้ สวท.สุโขทัย-ลก สามารถยืนหยัดอยู่ได้ แม้จะมีการแข่งขันอย่างสูงของโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่น
๓. หน่วยงานภาครัฐ ที่ต้องการบริหารโครงการที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียนจะเข้ามาสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินการตามโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งจะสามารถเพิ่มรายได้ให้กับองค์กรด้วย

ลงชื่อ.....

(..นางสาวกุศลิน สุวรรณโณ..)

ผู้เสนอแนวคิด

..๒๗./มิถุนายน../๒๕๕๕..

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ลำดับที่ ๑

เรื่อง

โครงการเผยแพร่ความรู้สุขภาพจิตสู่ชุมชน :

รายการวิทยุ “สุขภาพจิตดี ชีวิตมีสุข”

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๕ สถานี

(สวท.ปัตตานี ยะลา นราธิวาส เบตงและสุโขทัย-ลก)

ระหว่างเดือนมีนาคม - กันยายน ๒๕๕๓

ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

๑. ชื่อผลงาน โครงการเผยแพร่ความรู้สุขภาพจิตสู่ชุมชน : รายการวิทยุ “สุขภาพจิตดี ชีวิตมีสุข”

๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการ มีนาคม – กันยายน ๒๕๕๓

๓. ความรู้ทางวิชาการหรือแนวความคิดที่ใช้ในการดำเนินการ

๓.๑ ผู้รับการประเมินต้องเข้าใจบริบทของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างดี

๓.๒ ผู้รับการประเมินต้องศึกษาปัญหาจิตเวชจากผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวชเพื่อวางแผนการจัดทำโครงการและขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

๓.๓ ผู้รับการประเมินต้องรวบรวมและประมวลเนื้อหาที่เกี่ยวข้องด้วยความระมัดระวัง เนื่องจากปัญหาสุขภาพจิตเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนโดยเฉพาะปัญหาด้านจิตเวชที่เกี่ยวข้องกับผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๓.๔ ผู้รับการประเมินได้ศึกษาแนวความคิดในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการปรับปรุงของ เอดวาร์ด เดมมิง (W.Edwards Deming) นั่นคือวงจร PDCA P : Plan = วางแผน / D : DO = ปฏิบัติตามแผน / C : Check = ตรวจสอบ / ประเมินผลและนำผลประเมินมาวิเคราะห์ และ A : Action = ปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสมตามผลการประเมิน

๓.๕ ผู้รับการประเมินได้ศึกษาทฤษฎีการสื่อสาร (Communication Theory) ทำให้เห็นว่ามีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการสื่อสารได้ ดังนั้นจึงต้องทำความเข้าใจกับองค์ประกอบต่างๆ เพื่อช่วยในการวางแผนการสื่อสารสู่กลุ่มเป้าหมาย โดยการศึกษาแนวความคิดของ เดวิด เค เบอร์โล (David K.Berlo) ตามทฤษฎี SMCR และได้ศึกษาทฤษฎีการสื่อสารของชแรมม์ ที่ให้ความสำคัญกับผลของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเกิดจากการได้รับผลป้อนกลับนั้นคือผู้ฟังกลุ่มเป้าหมายมีการแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางต่างๆ

๓.๖ ผู้รับการประเมินได้ศึกษาการประมวลผลข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมทางสถิติ SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows Version ๑๑.๐

๔. สรุปสาระและขั้นตอนการดำเนินการ

๔.๑ สรุปสาระสำคัญ

๔.๑.๑ นำเสนอความรู้ด้านสุขภาพจิตให้ประชาชนทราบถึงการปฏิบัติตนเพื่อเสริมสร้างสุขภาพจิตที่ดีภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ ผ่านสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๕ สถานี (สวท.ปัตตานี ยะลา นราธิวาส เบตงและสุโขทัย-ลก) ตามโครงการเผยแพร่ความรู้สุขภาพจิตสู่ชุมชน : รายการวิทยุ “สุขภาพจิตดี ชีวิตมีสุข”

๔.๑.๒ เสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีระหว่างกรมประชาสัมพันธ์ในการเป็นสื่อกลางระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันโดยเฉพาะปัญหาด้านสุขภาพจิตหรือจิตเวชที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๔.๒ ขั้นตอนการดำเนินการ

๔.๒.๑ ศึกษา วิเคราะห์และรวบรวมข้อมูล

- ศึกษาตำรา บทความและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกัปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ส่งผลถึงปัญหาทางจิตเวชของประชาชนในพื้นที่
- ศึกษากระบวนการสื่อสารที่จะส่งกระจายเสียงข่าวสารโดยผ่านช่องทางวิทยุกระจายเสียงให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย
- เขียนโครงการเพื่อเสนอขออนุมัติงบประมาณจากศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ กรมสุขภาพจิต
- กำหนดรูปแบบและประเด็นการประชาสัมพันธ์ทางสื่อวิทยุเพื่อการจัดสรรงบประมาณไปยังสถานีวิทยุในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้
- เมื่อโครงการได้รับการอนุมัติและจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดปัตตานีและศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ แล้วในขั้นตอนนี้จะเป็นการลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้
- ผลิตสารคดีและสโปดประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างสุขภาพจิตที่ดีให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเบตง และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
ไทยสุโขทัย-ลก โดยผู้เสนอผลงานได้ศึกษาแนวความคิด

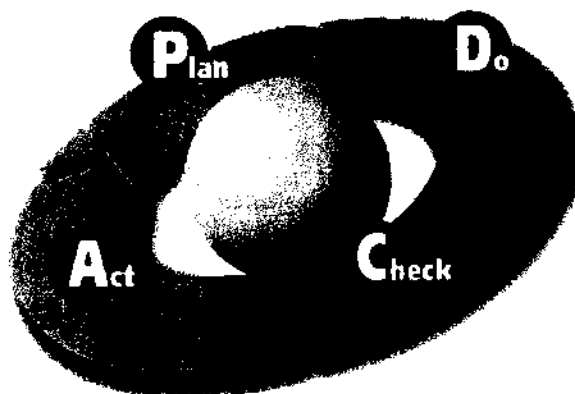
- กำหนดรูปแบบการประชาสัมพันธ์ทางสื่อวิทยุกระจายเสียง โดยออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๕ สถานี ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดปัตตานี สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดยะลา สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนราธิวาส สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเบตง และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยสุโขทัย-ลก โดยใช้ชื่อรายการเดียวกันทั้ง ๕ สถานี ในรายการ “สุขภาพจิตดี ชีวิตมีความสุข” โดยศึกษาจากแนวความคิดของเดวิด เค. เบอร์โล (David K. Berlo) ได้พัฒนาทฤษฎีที่ผู้ส่งจะส่งสารอย่างไร และผู้รับจะรับ แปลความหมาย และมีการโต้ตอบกับสารนั้นอย่างไร ในทฤษฎี S M C R สรุปให้สอดคล้องการจากดำเนินรายการดังนี้ ผู้ส่งสาร (Sender) และผู้รับสาร (Receiver) ผู้ส่งสารหรือผู้ดำเนินรายการจะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สามารถช่วยให้การสื่อสารกับผู้ฟังประสบความสำเร็จได้ โดยต้องมีทักษะในการสื่อสาร (Communication skill) อันประกอบด้วย การพูดทางวิทยุกระจายเสียงซึ่งสิ่งที่สำคัญค่าคือเสียงและการพูดคุยที่เป็นกันเอง การมีทัศนคติ (Attitudes) ที่ดี เป็นทัศนคติของผู้ดำเนินรายการและผู้ฟังต่อปัญหาสุขภาพจิตที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และในทางกลับกันทัศนคติของผู้ฟังซึ่งเป็นผู้รับสารต้องมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ดำเนินรายการหรือผู้ส่งสารก็ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ เช่น ถ้าผู้ฟังมีความนิยมในตัวผู้ดำเนินรายการก็มักจะมีความเห็นคล้อยตามไปได้ง่าย แต่ในทางตรงข้าม ถ้าผู้ฟังมีทัศนคติไม่ดีต่อผู้ดำเนินรายการก็จะฟังแล้วไม่เห็นชอบด้วยและมีความเห็น ขัดแย้งในสิ่งที่พูดมานั้น หรือถ้าทั้งสองฝ่ายมีทัศนคติไม่ดีต่อกัน ท่วงทำนองหรือนำเสียงในการพูดก็อาจจะห้วนห้าวไม่น่าฟัง แต่ถ้ามีทัศนคติที่ดีต่อกันแล้วมักจะพูดกันด้วยความไพเราะอ่อนหวานน่าฟัง นอกจากนี้ความรู้ (Knowledge) ของตัวผู้ดำเนินรายการและผู้ฟังเองก็มีผลต่อการสื่อสาร ทั้งความรู้ในเนื้อหาที่จะสื่อสารออกอากาศ หากผู้ดำเนินรายการรู้ไม่จริงก็ไม่อธิบายให้ผู้ฟังเข้าใจได้ ผู้ฟังหากไม่มีความรู้พื้นฐานก็ไม่สามารถทำความเข้าใจเรื่องราวที่ผู้ดำเนินรายการพยายามอธิบายได้ ในด้านสุดท้ายก็คือ ระบบทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Culture) เป็นความเข้าใจถึงลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม วิถีทางในการดำเนินชีวิตก็จะมีส่วนในการกำหนดทัศนคติ ระบบความคิด ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารด้วยเช่นกัน สาร (Message) ตัวสารก็คือ เนื้อหา ข้อมูล หรือความคิดที่ผู้ดำเนินรายการติดตาม และรายงานเหตุการณ์

- ผลิตรายการ “สุขภาพจิตดี ชีวิตมีสุข” ทาง สวท. ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๕ สถานี (สวท.ปัตตานี ยะลา นราธิวาส เบตงและสุไหงโก-ลก) ออกอากาศสัปดาห์ละ ๒ ครั้งต่อสถานี
- จัดทำแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจในการติดตามรับฟังรายการทาง สวท. ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๕ สถานี
- สรุปผลการดำเนินงานเป็นรูปเล่มเพื่อรายงานผลการดำเนินงานดังกล่าวให้ศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่อนุมัติงบประมาณ

๕. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี) ๑. ชื่อ นายเด่น บากา สัดส่วนของผลงาน ร้อยละ ๑๐
 ๒. ชื่อ นางสาวเจกัสมิณี เจมะมะ สัดส่วนของผลงาน ร้อยละ ๑๐

๖. ส่วนของงานที่ผู้เสนอเป็นผู้ปฏิบัติ (ระบุรายละเอียดของผลงานพร้อมทั้งสัดส่วนของผลงาน ผู้รับการประเมินรับผิดชอบการบริหารจัดการ ติดตามการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ ให้แล้วเสร็จตามกำหนด ตามสัดส่วนของผลงาน ร้อยละ ๘๐)

การดำเนินงานตามโครงการเผยแพร่ความรู้สุขภาพจิตสู่ชุมชน : รายการวิทยุ “สุขภาพจิตดี ชีวิตมีสุข” ผู้ขอรับการประเมินได้นำแนวความคิดในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการปรับปรุงของ เอ็ดวาร์ด เดมมิ่ง (W.Edwards Deming) นั่นคือ PDCA ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายทั่วโลก PDCA เป็นอักษรนำของศัพท์ภาษาอังกฤษ ๔ คำคือ

ภาพประกอบที่ ๑ วงจรเดมมิ่ง (W.Edwards Deming) PDCA

๖.๑ การวางแผน (Plan: P) เป็นส่วนประกอบของวงจรเดมิ่งที่มีความสำคัญ เนื่องจากการวางแผนเป็นจุดเริ่มต้นของงานและเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การทำงานในส่วนอื่น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการหาสาเหตุของปัญหา การหาวิธีการแก้ปัญหา การกำหนดวิธีดำเนินการ การกำหนดวิธีการประเมินผล ในขั้นตอนนี้ มีการดำเนินการดังนี้

- ศึกษาปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลา อันเกี่ยวเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบ โดยมีเหตุการณ์ลอบทำร้าย วางเพลิง วางระเบิด และก่อการร้าย ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงและความสงบสุขของประชาชนทั้งในพื้นที่และโดยรวม แนวทางการแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องใช้การสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อเป็นพลังสร้างสรรค์ร่วมกันในการคลี่คลายปัญหาให้เกิดความสมานฉันท์ และไว้วางใจต่อกันในระดับที่จะเกื้อกูลต่อการพัฒนา ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ทั้งนี้ภาครัฐบาลและภาคเอกชนได้หามาตรการต่างๆ เพื่อช่วยกันแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นให้เกิดความสงบสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ศึกษาปัญหาสุขภาพจิต ซึ่งจากการสำรวจของกรมสุขภาพจิตพบว่า ปัจจุบันมีผู้ป่วยด้านจิตเวชประมาณ ๑ ใน ๕ คนของคนไทยทั้งหมด หรือประมาณปีละ ๑ ล้านคน โดยเข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาลด้านจิตเวชราวปีละ ๘ แสนคน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตมาจากความเครียด ที่ไม่สามารถหาทางออกได้ อาทิ ปัญหาทางการเมือง ปัญหาเศรษฐกิจ หนี้สิน ปัญหาสังคม ยาเสพติดต่างๆ และปัญหาบุคคลหรือครอบครัว รวมทั้งปัญหาจาก ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ส่งผลให้คนไทยทั้งประเทศ โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ต่างตื่นกลัวและหวาดระแวง หากไม่มีการจัดการปัญหาดังกล่าวอย่างเหมาะสม ย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของคนในพื้นที่อย่างแน่นอน
- เขียนโครงการเพื่อเสนอขออนุมัติงบประมาณจากศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ กรมสุขภาพจิต ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กระทรวงสาธารณสุขจัดตั้งขึ้นมาเพื่อให้การช่วยเหลือดูแลด้านจิตใจแก่ประชาชนในพื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล) อันเนื่องมาจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยขออนุมัติงบประมาณจำนวน ๔๘๐,๐๐๐ บาท เพื่อดำเนินการในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๕ สถานี ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดปัตตานี สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดยะลา สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนราธิวาส

ความเคลื่อนไหว การดำเนินงานต่างๆ ถ่ายทอดไปยังผู้ฟัง ผู้ดำเนินรายการเปรียบเสมือนครูที่มีบทบาทในการให้ความรู้แก่ประชาชน ทั้งทางตรง และทางอ้อม อันจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองและสังคมต่อไป ช่องทาง (Channel) วิทยุกระจายเสียงเป็นช่องทางในการสื่อสารที่สามารถเข้าถึงผู้ฟังได้อย่างกว้างขวางเพราะผู้ฟังสามารถรับฟังได้ทุกสถานที่ ทุกโอกาส ไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน ที่ทำงานหรือในรถ เป็นสื่อที่มีผลทางจิตวิทยาสูง เพราะน้ำเสียง สีลาในการพูดหรือเสียงประกอบสามารถทำให้เกิดจินตนาการได้เป็นอย่างดี

- กำหนดประเด็นการประชาสัมพันธ์เสนอศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ตรงตามภารกิจการดำเนินงานของศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ ในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านสุขภาพจิตชุมชน การป้องกันปัญหาสุขภาพจิตในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การติดตามผลการดำเนินงานด้านสุขภาพจิต และเปิดพื้นที่ให้ประชาชนและผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบได้มีโอกาสพูดคุย แสดงความรู้สึกและมอบกำลังใจให้กันและกัน
- จัดทำแผนการออกอากาศรายการและสารคดี เพื่อนำเสนอข่าวสารกิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ ปัญหาด้านสุขภาพจิตที่พบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แผนการนำเสนอสารคดี เกี่ยวกับสุขภาพจิตในพื้นที่จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ตลอดจนนำเสนอสาระน่ารู้ เป็นการให้ความรู้ด้านสุขภาพจิตให้ประชาชนทราบถึงการปฏิบัติตนเพื่อเสริมสร้างสุขภาพจิตที่ดีภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

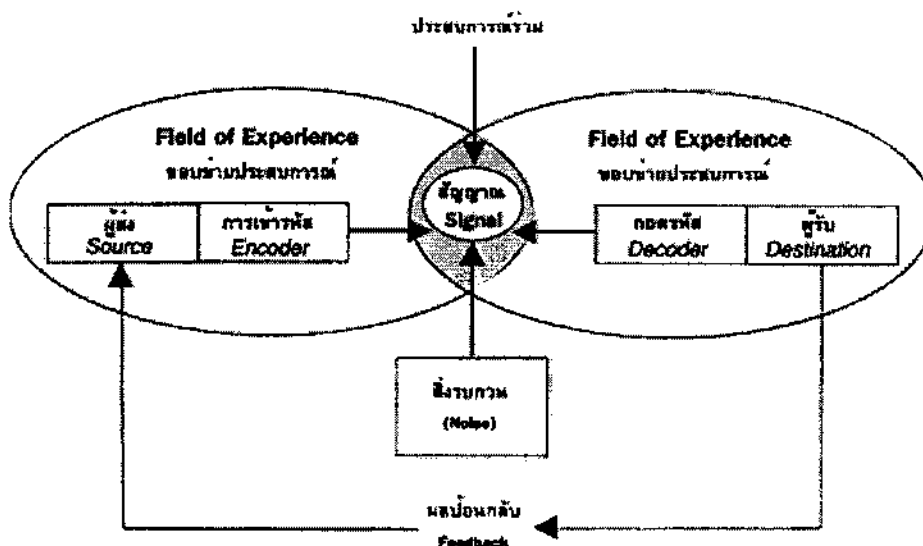
๖.๒ การปฏิบัติตามแผน (Do: D) เมื่อโครงการได้รับการอนุมัติและจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดปัตตานีและศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ แล้ว ในขั้นตอนนี้จะเป็นการลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ในแผนการดำเนินงานซึ่งผู้รับการประเมินต้องมีความเข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นในแผนนั้นๆ ตลอดจนแผนการดำเนินงานที่วางไว้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากสถานีวิทยุในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างดี ดังนี้

- เชิญผู้จัดรายการและผู้ประสานงาน สวท. ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๕ สถานี (สวท. ปัตตานี ยะลา นราธิวาส เบตงและสุโขทัย-ลก) ประชุมเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการ
- ผลิตจึงเกิดรายการและสปอตประชาสัมพันธ์รายการ
- ผลิตสารคดีและสปอตประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างสุขภาพจิตที่ดีให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

- ผลิตรายการ “สุขภาพจิตดี ชีวิตมีสุข” ทาง สวท. ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๕ สถานี (สวท.ปัตตานี ยะลา นราธิวาส เบตงและสุโงโกล) ออกอากาศสัปดาห์ละ ๒ ครั้งต่อสถานี ดังนี้ สวท.ปัตตานี คลื่นความถี่ F.M ๑๐๑ MHz ออกอากาศทุกวันเสาร์และอาทิตย์ เวลา ๑๑.๑๐-๑๒.๐๐ น./ สวท.ยะลา คลื่นความถี่ F.M ๙๕ MHz ออกอากาศทุกวันพฤหัสบดีและศุกร์ เวลา ๑๑.๑๐-๑๒.๐๐ น./ สวท.นราธิวาส คลื่นความถี่ F.M ๙๘.๒๕ MHz ออกอากาศทุกวันจันทร์และอังคาร เวลา ๑๐.๑๐-๑๑.๐๐ น. / สวท.เบตง คลื่นความถี่ F.M ๙๓ MHz ออกอากาศทุกวันพฤหัสบดีและศุกร์ เวลา ๐๙.๑๐-๑๐.๐๐ น. / สวท.สุโงโกล-ลก คลื่นความถี่ F.M ๑๐๖.๒๕ MHz ออกอากาศทุกวันเสาร์และอาทิตย์ เวลา ๑๕.๑๐-๑๖.๐๐ น.
- ประสานข้อมูลข่าวสารจากศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ เพื่อนำข้อมูลจากผลการดำเนินงานของศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ มาประชาสัมพันธ์ผ่านรายการอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ ได้อนุเคราะห์ข้อมูลเป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมสุขภาพจิตที่ดีเพื่อนำไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในรายการ เช่น คู่มือเยียวยาจิตใจจากไฟใต้ การเยียวยาสุขภาพจิตใจให้กับพี่น้องประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเสนอแนะให้ประชาชนได้มีวิธีการและแนวทางในการดูแลจิตใจของตนเอง คู่มือการดูแลตนเองของสตรีผู้สูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก การปฐมพยาบาลด้านจิตใจ คู่มือการให้คำปรึกษาสำหรับประชาชน
- สัมภาษณ์ผู้อำนวยการศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ พร้อมนำเสียงสัมภาษณ์เผยแพร่ทาง สวท.เครือข่ายเพื่อขยายผลการดำเนินงานของศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕
- ลงพื้นที่สัมภาษณ์ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบร่วมกับศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ เพื่อสรุปให้ผู้ดำเนินรายการทางสถานีวิทยุเครือข่าย (สวท.ปัตตานี ยะลา นราธิวาส เบตงและสุโงโกล) นำไปประชาสัมพันธ์
- จากการร่วมลงพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ร่วมกับศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ ได้มีโอกาสพูดคุยและสัมภาษณ์ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และส่งสารคดีวิทยุกระจายเสียงเข้าประกวดในโครงการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี ๒๕๕๓ ซึ่งจัดขึ้นโดยสำนักประชาสัมพันธ์เขต ๖ และได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๑ ในสารคดีชุด “เสียง...จากสตรีผู้สูญเสีย”

๒.๓ การตรวจสอบ (Check: C) เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบดูว่าเมื่อปฏิบัติงานการดำเนินงานที่วางไว้ผลลัพธ์ที่ได้ว่าเป็นอย่างไร โดยใช้แนวความคิดของ ชแรมม์ (Schramm) ที่ให้ความสำคัญกับการสื่อความหมาย ของการสื่อสารเมื่อผู้ส่งและผู้รับมีประสบการณ์ร่วมกัน ซึ่งสามารถทราบได้จากผลป้อนกลับที่ผู้รับส่งกลับไปยังผู้ส่งนั่นเอง ในปี ๑๙๕๔ Wilber schramm และ C.E. Osgood ได้สร้าง Model รูปแบบจำลองเชิงวงกลมการสื่อสาร เป็นรูปแบบของการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication)

รูปแบบจำลองการสื่อสารของชแรมม์

ภาพประกอบที่ ๒ แสดงรูปแบบจำลองเชิงวงกลมของชแรมม์

จากแนวความคิดดังกล่าวผู้รับการประเมินได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการตรวจสอบผลจากการปฏิบัติงาน ดังนี้

- เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้จัดรายการของ สวท.ต่างๆ เพื่อประเมินผลการจัดรายการและการติดตามรับฟังเป็นประจำทุกเดือน เพื่อรายงานผลการดำเนินงานไปยังศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕
- เก็บข้อมูลการโทรศัพท์ร่วมรายการเพื่อรายงานศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ และหากมีเรื่องขอเรียนหรือขอรับความช่วยเหลือจะได้ดำเนินการโดยทันที

- จัดทำแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจในการติดตามรับฟังรายการทาง สวท. ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๕ สถานี (สวท.ปัตตานี ยะลา นราธิวาส เบตงและสุโขทัย) สวท.ละ ๕๐ ชุด โดยให้ สวท.ในพื้นที่เก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาประเมินผลการติดตามรับฟัง โดยผู้รับการประเมินเป็นผู้ประมวลผลจากแบบสอบถาม ๒ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป สอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพ และข้อมูลการได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ส่วนที่ ๒ คือ ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์จากการรับฟังรายการ เมื่อรวบรวมแบบสอบถามจาก สวท.เครือข่ายแล้ว ผู้ขอรับการประเมินได้ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติ SPSS for Windows โดยในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการติดตามรับฟังรายการ “สุขภาพจิตดีชีวิมีสุข” ในระดับมาก และมีความคิดเห็นว่ารายการนี้สามารถเสริมสร้างกำลังใจให้ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในระดับมากที่สุด (รายละเอียดในเอกสารแนบ)

๖.๔ การดำเนินการให้เหมาะสม (Action : A) เป็นการกระทำภายหลังที่มีการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงาน ดังนี้

- สรุปผลการดำเนินงานเป็นรูปเล่มเพื่อรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดปัตตานี
- สรุปผลการดำเนินงานเป็นรูปเล่มเพื่อรายงานผลการดำเนินงานให้ศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่อนุมัติงบประมาณ

๗. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ /เชิงคุณภาพ)

๗.๑ เพิ่มเครือข่ายการประชาสัมพันธ์การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๗.๒ ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ทราบถึงความตั้งใจของภาครัฐที่ให้ความสำคัญในการดูแลจิตใจผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านกิจกรรมและโครงการต่างๆ โดยมีศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ เป็นหน่วยขับเคลื่อนกิจกรรมในพื้นที่

๗.๓ เปิดพื้นที่ให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบได้มีช่องทางขอรับความช่วยเหลือ มีโอกาสพูดคุย แสดงความรู้สึกและมอบกำลังใจให้กันและกัน เช่นกรณีเหตุการณ์ที่จังหวัดปัตตานี ผู้ปกครองโทรศัพท์ขอคำปรึกษาในรายการ “สุขภาพจิตดี ชีวิมีสุข” เรื่องลูกชายที่เคยติดยาเสพติดแต่เคยเข้ารับการบำบัดแล้วเกิดอาการคุ้มคลั่งจะทำร้ายร่างกาย ทางรายการจึงแจ้งศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ และประสาน

เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่เพื่อดำเนินการจัดส่งบุคคลดังกล่าวไปยังสถานพยาบาลและส่งต่อผู้ป่วยไปยังโรงพยาบาลจิตเวชสงขลานครินทร์ ตามพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พุทธศักราช ๒๕๕๑ มาตรา ๒๒ ๒๓ และ ๒๔ ดังนี้ มาตรา ๒๒ บุคคลที่มีความผิดปกติทางจิตในกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลที่ต้องได้รับการบำบัดรักษา (๑) มีภาวะอันตราย (๒) มีความจำเป็นต้องได้รับการบำบัดรักษา มาตรา ๒๓ ผู้ใดพบบุคคลซึ่งมีพฤติการณ์อันน่าเชื่อว่าบุคคลนั้นมีลักษณะตามมาตรา ๒๒ ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจโดยไม่ชักช้า และ มาตรา ๒๔ (วรรคหนึ่ง) เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้รับแจ้งตามมาตรา ๒๓ หรือพบบุคคลซึ่งมีพฤติการณ์อันน่าเชื่อว่าบุคคลนั้นมีลักษณะตามมาตรา ๒๒ ให้ดำเนินการนำตัวบุคคลนั้นไปยังสถานพยาบาลของรัฐหรือสถานบำบัดรักษาซึ่ง อยู่ใกล้ โดยไม่ชักช้า เพื่อรับการตรวจวินิจฉัยและประเมินอาการเบื้องต้นตามมาตรา ๒๗ ทั้งนี้ โดยจะมีผู้รับดูแล บุคคลดังกล่าวไปด้วยหรือไม่ก็ได้ การนำตัวบุคคลตามวรรคหนึ่งไปยังสถานพยาบาลของรัฐหรือสถานบำบัดรักษาโดยการผูก มัดร่างกายบุคคลดังกล่าวจะกระทำไม่ได้ เว้นแต่เป็นความจำเป็นเพื่อป้องกันการเกิดอันตรายต่อบุคคลนั้นเอง บุคคลอื่น หรือทรัพย์สินของผู้อื่น

๗.๔ สร้างกำลังใจให้ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ โดยการให้ความรู้และกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการและวิถีชีวิตของบุคคลในทุกกลุ่มทุกวัย

๗.๕ จากการดำเนินงานดังกล่าว ทำให้ผู้ขอรับการประเมินได้รับความไว้วางใจจากศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ เป็นวิทยากรเสวนาเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิตในจังหวัดชายแดนภาคใต้

๘. การนำไปใช้ประโยชน์

๘.๑ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๕ สถานี (สวท.ปัตตานี ยะลา นราธิวาส เบตงและสุโขทัย) ได้รับความไว้วางใจจากศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะปัญหาด้านสุขภาพจิตของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อน เนื่องจากต้องอาศัยความเป็นมืออาชีพในการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ สร้างความตระหนักในปัญหาสุขภาพจิต การช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันในสังคม นำไปสู่การสร้างทัศนคติที่ดีเพื่อสังคมสมานฉันท์

๘.๒ ในการวางแผนการดำเนินงานทำให้ผู้เสนอผลงานและทีมงานต้องศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการวางแผนการดำเนินงานทุกขั้นตอนด้วยความรอบคอบและเกิดประโยชน์ต่อศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ ซึ่งเป็นหน่วยงานผู้อนุมัติโครงการ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับมากที่สุด

๘.๓ สร้างเครือข่ายการประชาสัมพันธ์เพื่อขยายผลการติดตามรับฟังรายการให้กว้างไกลและเพิ่มจำนวนผู้ฟังมากยิ่งขึ้น

๘.๔ ได้รับการยอมรับจากผู้ฟังรายการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างคุณภาพงานไปสู่การขยายผลเพื่อเสนอของบประมาณจากหน่วยงานอื่น การยอมรับในคุณภาพของผลงานจะทำให้หน่วยงานสามารถตัดสินใจใช้เวลาเพื่อการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารหรือภารกิจของหน่วยงานนั้นๆได้ไม่ยากนัก

๘.๕ การประมวลผลที่ได้จากแบบสอบถามสามารถชี้ให้เห็นว่าผู้ฟังอยากให้มีรายการสุขภาพจิตดีซีวีมีสุขเป็นประจำทุกวันเพราะทำให้ผู้ฟังได้มีกำลังใจ ได้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิตและยังเป็นประโยชน์กับผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่ในการขอคำปรึกษาปัญหาสุขภาพกายและสุขภาพจิตเพราะคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ต้องการเยียวยา มีอีกมาก

๙. ความยุ่งยากในการดำเนินการ / ปัญหา / อุปสรรค

๙.๑ ในการลงพื้นที่เพื่อติดตาม ประเมินสภาพจิตใจและสัมภาษณ์ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องบูรณาการทำงานร่วมกับหลายฝ่าย เช่น อสม. นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และเจ้าหน้าที่จากศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ เนื่องจากผู้ได้รับผลกระทบบางรายยังมีจิตใจไม่เข้มแข็ง อาจทำให้เป็นการตอกย้ำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตอันนำมาซึ่งความสูญเสีย ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้บางรายมีอคติกับเจ้าหน้าที่รัฐ

๙.๒ ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมที่จะเปิดพื้นที่ในการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่รัฐเนื่องจากไม่มั่นใจว่ารัฐจะสามารถให้ความคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินได้ จึงต้องใช้วิธีพูดคุยโดยใช้มิติทางศาสนาเข้ามาเชื่อมโยงและสื่อสารด้วยภาษามลายูถิ่นเพื่อให้ผู้ได้รับผลกระทบลดความหวาดระแวง และลดอคติที่มีต่อเจ้าหน้าที่รัฐ

๙.๓ ในการเดินทางลงพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ที่เกิดเหตุบ่อยครั้ง พื้นที่ที่อยู่ในบัญชีเสี่ยงภัย (พื้นที่สีแดง) ต้องใช้ความระมัดระวังในการเดินทางและต้องประสานงานกับเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงที่ปฏิบัติงานในพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกตลอดเส้นทางในการเดินทาง

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑๐.๑ การประชาสัมพันธ์ตามโครงการเผยแพร่ความรู้สุขภาพจิตสู่ชุมชน : รายการวิทยุ “สุขภาพจิตดี ซีวีมีสุข” ถือเป็น การประชาสัมพันธ์ในภาวะวิกฤติ ดังนั้นการปฏิบัติงานทางสถานีวิทยุกระจายเสียงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการทำงานที่ต้องใช้ความรู้ ความเข้าใจลักษณะพื้นที่ที่เป็นพื้นที่วิกฤติและบริบทของสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความละเอียดอ่อน ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่

ผู้ดำเนินรายการหรือผู้เกี่ยวข้องกับงานด้านการประชาสัมพันธ์ ต้องมีจิตสำนึกของสื่อมวลชนที่ดี ต้องนำเสนอข้อเท็จจริงอย่างสร้างสรรค์ จึงจะสามารถทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจและความสมานฉันท์ของคนในสังคมได้ ดังนั้นควรมีการอบรมบุคลากรในการใช้ทักษะสื่อสารด้วยหลักการทางจิตวิทยาเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจและเสริมสร้างสุขภาพจิตที่ดีให้กับผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่ว่าจะเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบทั้งทางตรง (ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ด้วยตนเอง) และทางอ้อม ซึ่งเป็นผู้ที่สูญเสียคนในครอบครัว บุคคลใกล้ชิด หรือแม้แต่ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยความหวาดระแวง ให้เกิดความเข้าใจกันไป พร้อมกับการนำมิติทางศาสนามาประชาสัมพันธ์เพื่อเยียวยาจิตใจประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๑๐.๒ กรมประชาสัมพันธ์ควรเปิดช่องทางการสื่อสารที่เป็นทางเลือกใหม่ระหว่างประชาชนกับรัฐ อาทิ การสื่อสารโดยผ่านองค์กรอิสระหรือองค์กรเอกชนที่ประชาชนไว้วางใจ จะทำให้ภาครัฐมีข้อมูลที่หลากหลาย และสามารถเข้าถึงประชาชนในทุกระดับ

๑๐.๓ ในปัจจุบันการรายงานข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของสื่อ มักจะเป็นการรายงานโดยมีฐานข้อมูลที่มาจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว โดยไม่ได้คำนึงถึงข้อมูลที่ประชาชนมี ทำให้ข่าวสารที่ถูกสื่อออกมามีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงสร้างความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน ผู้ได้รับผลกระทบ และเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนในสังคมทั้งระหว่างประชาชน ในพื้นที่กับประชาชนในพื้นที่ ประชาชนในพื้นที่กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ และประชาชนในพื้นที่กับประชาชนในสังคมใหญ่ มีความไม่เข้าใจกันและหวาดระแวงต่อกัน อันอาจเป็นการสร้างเงื่อนไขให้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงขึ้นได้ ดังนั้นสื่อมวลชนควรมีจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าวสารโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเท่าเทียม และความเสมอภาคของคนในสังคม

๑๐.๔ หน่วยงานในสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะมีหน่วยงานใหญ่ที่ดูแลครอบคลุมพื้นที่ ๕ จังหวัด เช่น ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น ศูนย์สุขภาพจิตที่ ๑๕ ศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติส่วนหน้า หากเสนอของบประมาณจากหน่วยงานที่มีการกักเงินอุดหนุนหลายจังหวัดให้เสนอเป็นภาพรวมให้ครอบคลุมทุกจังหวัดเพื่อที่สถานีอื่นจะได้รับงบประมาณด้วยเช่นกัน

ขอรับรองว่า ผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางสาวสุนิดา มินซาร์)

ผู้เสนอผลงาน

๒๗ มี.ย. ๒๕๕๕

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ลำดับที่ ๒

เรื่อง

โครงการประกวดเรียงความ ฮัจย์...สันติสุขสู่ชายแดนใต้

ระหว่างเดือนกันยายน ๒๕๕๔ ถึง มกราคม ๒๕๕๕

ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

๑. ชื่อผลงาน โครงการประกวดเรียงความ ฮัจย์...สันติสุขสู่ชายแดนใต้

๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการ กันยายน ๒๕๕๔ ถึง มกราคม ๒๕๕๕

๓. ความรู้ทางวิชาการหรือแนวความคิดที่ใช้ในการดำเนินการ

๓.๑ ผู้รับการประเมินต้องศึกษาปรัชญาฮัจย์ ซึ่งเป็นแก่นแท้ของการประกอบพิธีฮัจย์ในการรวมตัวของมนุษยชาติที่มีขนาดใหญ่ที่สุดที่สามารถรวบรวมประชาคมมุสลิมโลกที่มีความแตกต่างแห่งชาติพันธุ์ ภาษา และวัฒนธรรม มาอยู่ร่วมกันเพื่อให้หวนรำลึกและฟื้นฟูบรรยากาศแห่งความศรัทธาและการยำเกรงต่อพระผู้เป็นเจ้า ผูกพันความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อผู้รับการประเมินจะได้สร้างความตระหนักให้เยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เห็นคุณค่าของฮัจย์และมีความคาดหวังว่าฮัจย์สามารถสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ ดังแนวคิดที่อดีตรองมีรัฐฮัจย์ (หัวหน้าคณะผู้แทนฮัจย์ทางการไทย) ดร.อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา ได้กล่าวเป็นภาษามลายูว่า

حج مبرور اياهل جماعة يغ ترسون ممباوا كهيبتن دان كسلامتن ددنیا دان اخره

ฮัจญ์ที่สมบูรณ์ คือกระบวนการที่เป็นระบบ มุ่งสู่ความมีศักดิ์ศรีและสันติสุขทั้งโลกนี้และโลกหน้า

๓.๒ ผู้รับการประเมินได้รับการพิจารณาจากกรมประชาสัมพันธ์ให้เป็นหนึ่งในคณะทำงาน ทีมข่าวฮัจย์ไทย ปฏิบัติงานในช่วงเทศกาลฮัจย์ ณ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ทำให้ได้ทราบถึงการใช้อะฮฺลียะฮ์เพื่อสร้างอุดมการณ์ ความรัก ความสามัคคี และเป็นเครื่องมือในการขัดเกลากุศลให้อยู่ในกรอบของศาสนาอันจะเป็นการลดการแอบอ้างและบิดเบือนศาสนาเพื่อเป็นเครื่องมือในการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๓.๓ ผู้รับการประเมินได้ศึกษาวิธีการเขียนโครงการ เป็นการวางแผนล่วงหน้าอย่างมีระบบ ซึ่งการเขียนโครงการจะเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการวางแผนที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย โดยในโครงการต้องระบุรายละเอียดเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ระยะเวลาดำเนินการ วิธีการหรือขั้นตอนในการดำเนินงาน พื้นที่ในการดำเนินงาน งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานตลอดจนผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับให้ชัดเจน

๓.๔ ผู้รับการประเมินได้ศึกษาแนวความคิดในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการปรับปรุงของ เอ็ดวาร์ด เดมมิง (W.Edwards Deming) นั่นคือวงจร PDCA P : Plan = วางแผน /D : DO = ปฏิบัติตาม แผน /C : Check = ตรวจสอบ / ประเมินผลและนำผลประเมินมาวิเคราะห์ และ A : Action = ปรับปรุง ดำเนินการให้เหมาะสมตามผลการประเมิน

๔. สรุปสาระและขั้นตอนการดำเนินการ

๔.๑ สรุปสาระสำคัญ

โครงการประกวดการเขียนเรียงความ “ฮัจย์...สันติสุขสู่ชายแดนใต้” จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้นำแนวความคิดและคุณค่าของการประกอบพิธีฮัจย์จากที่ได้สัมผัสกับบุคคลใกล้ชิดหรือได้ทราบผ่านช่องทางต่างๆ ประมวลแนวคิดดังกล่าวถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของการเขียนเรียงความเพื่อสะท้อนจินตนาการของเยาวชนที่มีมุมมองในการนำคุณค่าของฮัจย์เพื่อแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดย สวท.ปัตตานี ได้ขอรับการอนุเคราะห์จากผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาคเงินเพื่อเป็นเงินรางวัลให้กับเยาวชนที่ส่งเรียงความเข้าประกวด

๔.๒ ขั้นตอนการดำเนินการ

๔.๒.๑ ศึกษา วิเคราะห์และรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนิน โครงการประกวดเรียงความ ฮัจย์...สันติสุขสู่ชายแดนใต้ มีความจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบพิธีฮัจย์และข้อมูลที่เป็นแนวคิดตามหลักวิชาการในการบริหารโครงการ จึงกำหนดเป็นขั้นตอนการดำเนินงาน โดยสังเขป ดังนี้

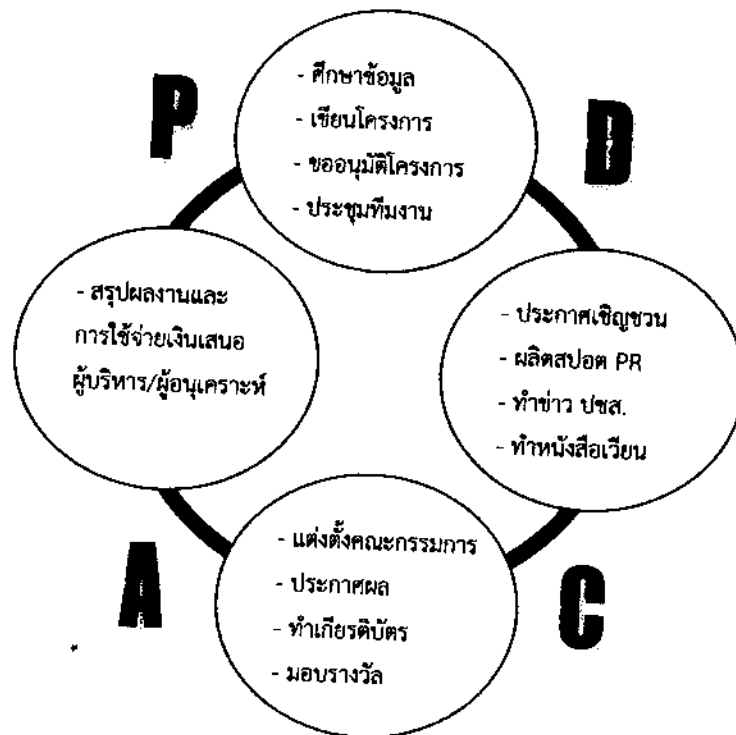
- ศึกษาปรัชญาฮัจย์ ซึ่งเป็นแก่นแท้ของการประกอบพิธีฮัจย์
- ศึกษารูปแบบการเขียนโครงการ
- เขียนโครงการเพื่อขอรับการอนุมัติจากผู้อำนวยการสถานีวิทยุทธกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดปัตตานี โดยไม่ใช้งบประมาณของสถานี
- ขอความอนุเคราะห์งบประมาณจากผู้มีจิตศรัทธาเพื่อเป็นเงินรางวัล
- เมื่อได้รับความอนุเคราะห์งบประมาณจากผู้มีจิตศรัทธา จำนวน ๑๒,๐๐๐ บาท
- ทำประกาศเชิญชวนนักเรียนส่งเรียงความเข้าประกวดในหัวข้อ ฮัจย์...สันติสุขสู่ชายแดนใต้
- ตรวจสอบดูว่าการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้มีผลลัพธ์เป็นอย่างไร
- จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเรียงความ ฮัจย์...สันติสุขสู่ชายแดนใต้

- ประกาศผลการประกวดเรียงความ ฮัจย์...สันติสุขสู่ชายแดนใต้
- จัดทำเกียรติบัตรสำหรับนักเรียนที่ชนะเลิศการประกวดเรียงความ
- มอบเงินรางวัล เกียรติบัตร พร้อมของที่ระลึกจากประเทศซาอุดีอาระเบีย
- สรุปผลการดำเนินงานเสนอผู้อำนวยการสถานีวิทยุทธกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดปัตตานี และเสนอผู้ให้ความอนุเคราะห์งบประมาณ

๕. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี) ๑. ชื่อ นายอภิชาติ ศุภกุล สัดส่วนของผลงาน ร้อยละ ๑๐
 ๒. ชื่อ นางสาวเจกัสมีณี เจมะมะ สัดส่วนของผลงาน ร้อยละ ๑๐

๖. ส่วนของงานที่ผู้เสนอเป็นผู้ปฏิบัติ (ระบุรายละเอียดของผลงานพร้อมทั้งสัดส่วนของผลงาน ผู้รับการประเมินรับผิดชอบการบริหารจัดการ ติดตามการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ ให้แล้วเสร็จตามกำหนดตามสัดส่วนของผลงาน ร้อยละ ๘๐)

การดำเนินงานตามโครงการประกวดเรียงความ ฮัจย์...สันติสุขสู่ชายแดนใต้ ผู้ขอรับการประเมินได้นำแนวความคิดในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการปรับปรุงตามวงจรเดมมิงของเอ็ดวาร์ด เดมมิง (W.Edwards Deming) มาใช้ประยุกต์ใช้ดังนี้

ภาพประกอบที่ ๓ ขั้นตอนการทำงานตามวงจรเดมมิงของเอ็ดวาร์ด เดมมิง

จากภาพประกอบที่ ๑ จะเห็นได้ว่าผู้รับการประเมินได้แบ่งขั้นตอนการทำงานเป็น ๔ ขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ขั้นการวางแผนการทำงาน (Plan) ผู้รับการประเมินได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้นดังนี้

- ศึกษาปรัชญาฮัจย์ ซึ่งเป็นแก่นแท้ของการประกอบพิธีฮัจย์ ทั้งนี้เพื่อผู้รับการประเมินจะได้สร้างความตระหนักให้เยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เห็นคุณค่าของฮัจย์ และมีความคาดหวังว่าฮัจย์สามารถสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ศึกษารูปแบบการเขียนโครงการ เพราะแผนงานที่ปราศจากโครงการย่อมเป็นแผนงานที่ไม่สมบูรณ์ ไม่สามารถนำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมได้ ดังนั้นการเขียนโครงการขึ้นมารองรับแผนงาน ย่อมเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นยิ่งเพราะจะทำให้ง่ายในการปฏิบัติ และง่ายต่อการติดตามและประเมินผลเพราะถ้าโครงการบรรลุผลสำเร็จ นั้นหมายความว่าแผนงานและนโยบายนั้นบรรลุผลสำเร็จด้วย โครงการจึงเปรียบเสมือนพาหนะที่นำแผนปฏิบัติการไปสู่การดำเนินงานให้เกิดผลเพื่อไปสู่จุดหมายปลายทางตามที่ต้องการ อีกทั้งยังเป็นจุดเชื่อมโยงจากแผนงาน ไปสู่แผนเงิน และแผนคนอีกด้วย ความสามารถในการจัดทำโครงการจึงเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งที่นักวางแผนทุกหน่วยงานจะต้องมี นอกเหนือจากความสามารถด้านอื่นๆ
- เขียนโครงการเพื่อขอรับการอนุมัติจากผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดปัตตานี โดยไม่ใช้งบประมาณของสถานี
- เมื่อโครงการได้รับการอนุมัติจึงจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์งบประมาณจากผู้มีจิตศรัทธาเพื่อเป็นเงินรางวัลสำหรับนักเรียนที่ชนะเลิศการประกวดการเขียนเรียงความฮัจย์...สันติสุขสู่ชายแดนใต้
- ทหารior่วมกับทีมงานซึ่งประกอบด้วยผู้ร่วมดำเนินการเพื่อวางแผนการดำเนินโครงการ

ขั้นตอนที่ ๒ (Do) เป็นขั้นตอนการลงมือปฏิบัติ โดยผู้รับการประเมินได้นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนการวางแผนเพื่อนำมาปฏิบัติซึ่งการดำเนินงานด้านใดก็ตาม หากมีการวางแผนอย่างเป็นระบบแล้วสามารถทำให้ผู้ปฏิบัติงานดำเนินงานตามขั้นตอนนั้นๆได้ครบถ้วนและสามารถตรวจสอบการทำงาน ได้ดังนี้

- เมื่อได้รับความอนุเคราะห์งบประมาณจากผู้มีจิตศรัทธา จำนวน ๑๒,๐๐๐ บาท ผู้รับการประเมินได้แบ่งรางวัลออกเป็นระดับชั้นประถมศึกษาและระดับชั้นมัธยมศึกษา ดังนี้

ระดับ ประถมศึกษา

รางวัลชนะเลิศ จำนวน ๑ รางวัลๆ ละ ๒,๕๐๐ บาท พร้อมเกียรติบัตร

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๑ จำนวน ๑ รางวัลๆ ละ ๒,๕๐๐ บาท พร้อมเกียรติบัตร

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๒ จำนวน ๑ รางวัลๆ ละ ๑,๐๐๐ บาท พร้อมเกียรติบัตร

ระดับมัธยมศึกษา

รางวัลชนะเลิศ จำนวน ๑ รางวัลๆ ละ ๓,๐๐๐ บาท พร้อมเกียรติบัตร

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๑ จำนวน ๑ รางวัลๆ ละ ๒,๐๐๐ บาท พร้อมเกียรติบัตร

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๒ จำนวน ๑ รางวัลๆ ละ ๑,๕๐๐ บาท พร้อมเกียรติบัตร

- ทำประกาศเชิญชวนนักเรียนส่งเรียงความเข้าประกวดในหัวข้อ ฮัจย์...สันติสุขสู่ชายแดนใต้
- ส่งหนังสือไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
- จัดทำสปอตประชาสัมพันธ์เชิญชวนนักเรียนส่งเรียงความเข้าประกวด และขอความร่วมมือ สวท.นราธิวาส สวท.ยะลา สวท.เบตง และ สวท.สุโหงโกลก นอกจากนี้ได้ขอความร่วมมือจากวิทยุชุมชนในพื้นที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์อีกช่องทางหนึ่งด้วย
- เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ สวท.ปัตตานี
- จัดทำข่าวประชาสัมพันธ์ส่งไปสำนักข่าวแห่งชาติกรมประชาสัมพันธ์ ขอความร่วมมือ Web Master จากเว็บไซต์ต่างๆ ประชาสัมพันธ์หน้าเพจด้วย

ขั้นตอนที่ ๓ (Check) เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบดูว่าการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้มีผลลัพธ์เป็นอย่างไร ซึ่งจากขั้นตอนดังกล่าวผู้รับการประเมินได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการตรวจสอบผลจากการปฏิบัติงาน ดังนี้

- จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเรียงความ ฮัจย์...สันติสุขสู่ชายแดนใต้ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๕ ท่าน ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์มหาวิทยาลัย อีหม่ามประจำมัสยิด ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและเข้าใจในหลักการศาสนาอิสลามเป็นอย่างดี
- ประกาศผลการประกวดเรียงความ ฮัจย์...สันติสุขสู่ชายแดนใต้ โดยประกาศผ่านช่องทางที่ได้ประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนประกวดเรียงความ รายละเอียดในเอกสารแนบ

- จัดทำเกียรติบัตรสำหรับนักเรียนที่ชนะการประกวดเรียงความทั้งในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา โดยผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดปัตตานีเป็นผู้ลงนาม และเกียรติบัตรสำหรับนักเรียนที่ส่งเรียงความเข้าประกวดทุกคน โดยส่งไปยังหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อมอบให้กับนักเรียนในโอกาสต่อไป
- เพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทางของนักเรียนที่ได้รับรางวัล ผู้รับการประเมินได้ทำหนังสือลงนามโดยผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดปัตตานี เพื่อแจ้งไปยัง สวท.ในพื้นที่ที่นักเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศ แล้วแจ้งไปยังนักเรียนเพื่อได้รับเงินรางวัล เกียรติบัตร พร้อมของที่ระลึกจากประเทศซาอุดีอาระเบีย สวท.ในพื้นที่ และขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินของ สวท.นั้นๆ เป็นผู้ดำเนินการให้นักเรียนลงลายมือชื่อ รับเงินในเอกสารที่ผู้รับการประเมินส่งไปให้พร้อม ถ่ายภาพเป็นหลักฐานเพื่อรายงานไปยังผู้ให้ความอนุเคราะห์เงินรางวัลต่อไป

ขั้นตอนที่ ๔ (Action) เป็นการกระทำภายหลังจากที่มีการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงาน ดังนี้

- สรุปผลการดำเนินงานเสนอผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดปัตตานี
- สรุปผลการดำเนินงานเสนอผู้ให้ความอนุเคราะห์งบประมาณเพื่อให้ทราบถึงกระบวนการทำงานและการใช้จ่ายเงินที่สามารถตรวจสอบได้

๗. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ /เชิงคุณภาพ)

๗.๑ เชิงปริมาณ

- นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความสนใจส่งเรียงความเข้าประกวดในหัวข้อ “ฮัจย์...สันติสุขสู่ชายแดนใต้” จำนวน ๑,๓๕๘ ฉบับ

๗.๒ เชิงคุณภาพ

- กรมประชาสัมพันธ์ได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นหน่วยงานจากภาครัฐที่แสดงออกถึงความห่วงใย เอาใจใส่ต่อประชาชนทุกศาสนาอย่างเท่าเทียมกัน

- การกำหนดหัวข้อของการประกวดเรียงความ “ฮัจย์...สันติสุขสู่ชายแดนใต้” ยังไม่เคยมีหน่วยงานใดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความสำคัญของการนำคุณค่าฮัจย์มาใช้ในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะในมุมมองของเยาวชนในพื้นที่ ทำให้ได้รับความสนใจจากนักเรียนส่งเรียงความเข้าประกวดเป็นจำนวนมาก
- นักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ฝึกฝนการใช้แนวความคิดในมุมมองของเยาวชนที่ไม่เคยไปประกอบพิธีฮัจย์แต่สามารถนำมิติทางศาสนาเกี่ยวกับคุณค่าฮัจย์มาใช้ในการสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๘. การนำไปใช้ประโยชน์

- เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับภาครัฐในอันที่จะสร้างสันติสุขและเกิดความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในพื้นที่โดยเร็ว
- เพื่อเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ปฏิบัติการจิตวิทยามวลชน ในภาวะวิกฤตเหตุการณ์ความไม่สงบ
- เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน มีการค้นคว้าให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการประกอบพิธีฮัจย์ และมีส่วนร่วมในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และสามารถนำคุณค่าจากฮัจย์สร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
- เพื่อรณรงค์สร้างกระแสการรับรู้ในการใช้วาระฮัจย์ปลูกจิตสำนึกด้านการเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอันจะนำมาซึ่งสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๙. ความยุ่งยากในการดำเนินการ / ปัญหา / อุปสรรค

- ในการขอความอนุเคราะห์งบประมาณจากผู้มีจิตศรัทธาผู้ขอรับการประเมินต้องใช้ความสนิทสนมส่วนตัวและรายงานถึงวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อให้ผู้ให้ความอนุเคราะห์งบประมาณทราบถึงความตั้งใจจริงที่จะปลูกฝังให้เยาวชนมีแนวคิดที่จะนำคุณค่าของการประกอบพิธีฮัจย์มาเป็นแนวทางในการเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ผู้รับการประเมินได้ทำหนังสือส่งไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานการศึกษาเอกชนและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อขอความอนุเคราะห์ประชาสัมพันธ์ไปยังโรงเรียนในความรับผิดชอบ

แต่เนื่องจากในช่วงของการประกอบพิธีฮัจย์ประจำปี พ.ศ.๒๕๕๔ เป็นช่วงเวลาของการปิดภาคเรียนทำให้นักเรียนไม่ได้รับข่าวประชาสัมพันธ์การประกวดเรียงความ จึงเน้นการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพิ่มความถี่ในการเผยแพร่สปอตและขอความอนุเคราะห์ไปยัง สวท.ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และวิทยุชุมชนในจังหวัดปัตตานีเปิดสปอตประชาสัมพันธ์เชิญชวนเยาวชนส่งเรียงความเข้าร่วมประกวด นอกจากนี้ได้ประชาสัมพันธ์เชิญชวนผ่านรายการวิทยุ “สายสัมพันธ์ฮัจย์” ที่ สวท.ปัตตานี เป็นแม่ข่ายให้ สวท.ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับสัญญาณ และประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ สวท.ปัตตานี ทำให้มีเยาวชนส่งเรียงความเข้าประกวด ๑,๓๕๘ ฉบับ

๑๐. ข้อเสนอแนะ

- กรมประชาสัมพันธ์ควรเร่งรณรงค์ให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดความตระหนักเห็นคุณค่าของสังคม ที่มีความแตกต่าง ของเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม รวมทั้งยอมรับความแตกต่างของสังคมร่วมกันผ่านกิจกรรมที่ให้เยาวชนเข้ามาส่วนร่วม
- ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดภาพลักษณ์แก่กรมประชาสัมพันธ์และเกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนควรเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมและการเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอความคิดเห็นผ่านกิจกรรมต่างๆ อันจะนำไปสู่ความสันติสุขในพื้นที่
- การใช้มิติทางศาสนาเข้ามาเป็นจุดขายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จะทำให้กรมประชาสัมพันธ์ในฐานะหน่วยงานของรัฐได้ใช้สื่อเป็นช่องทางในการแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธีในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการยอมรับของสังคมมากขึ้นและก่อให้เกิดความร่วมมือของสังคมและร่วมกันแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขอรับรองว่า ผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....
(นางสาวสุนิดา มินซาร์)
ผู้เสนอผลงาน
27 ส.ย. 2555

ข้อเสนอแนวความคิดเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ

เรื่อง

โครงการผลิตสารคดีวิทยุ “อิสลาม...ความจริงที่ต้องเปิดเผย”

๒๕๕๕

ข้อเสนอแนวความคิด / วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
ของ นางสาวสุนิตา มินซาร์
เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นักสื่อสารมวลชน ข้าราชการ ตำแหน่งเลขที่ ๑๕๑๒
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดปัตตานี
สำนักประชาสัมพันธ์เขต ๖ กรมประชาสัมพันธ์

เรื่อง โครงการผลิตสารคดีวิทยุ “อิสลาม...ความจริงที่ต้องเปิดเผย”

หลักการและเหตุผล

ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้มีชนวนเหตุจากการปลุกฝังและสืบทอดอุดมการณ์ด้านประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษาและมาตุภูมิ ความหวาดระแวงเป็นเงื่อนไขสำคัญในการปลุกปั่นประชาชนให้เกิดความรู้สึกแปลกแยกด้านจิตใจ และเกิดความหวาดระแวงต่อรัฐ ผลกระทบจากสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อเนื่องมาเป็นเวลานานก่อให้เกิดภาพลักษณ์การเป็นพื้นที่ที่น่าหวาดกลัว สังคมมีความแตกแยก ประชาชนประสบปัญหาด้านการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ เกิดปัญหาการว่างงานและปัญหาการอพยพ รวมทั้งปัญหาสังคมอื่นๆ อีกมากมาย

และเมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ๑).ความสัมพันธ์ในแนวตั้ง ระหว่างข้าราชการ กับประชาชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวมลายูมุสลิมและ ๒).ความสัมพันธ์ในแนวระนาบ ระหว่างผู้คนในพื้นที่ด้วยกันเอง ซึ่งมีทั้งชาวไทยพุทธ ชาวมลายูมุสลิม ชาวไทยเชื้อสายจีน และศาสนาอื่นๆ อย่างไรก็ตามจะสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ในแนวตั้งเท่านั้นที่เป็นความขัดแย้งในพื้นที่ทั้งหมด และดูเหมือนประเด็นนี้จะเป็นปัญหาอย่างยาวนานตั้งแต่ในอดีต นั่นก็คือการส่งข้าราชการซึ่งเป็นคนจากนอกพื้นที่เข้ามาปกครอง ดูได้จากพระราชหัตถเลขาของล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๖ เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๔๖๖ ที่ทรงมีพระบรมราโชบายให้ส่งคนดี ชื่อสัตย์สุจริต และเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นลงไปในพื้นที่ ซึ่งพระราชหัตถเลขาฉบับนี้ ได้รับการอัญเชิญไปตีพิมพ์ไว้ในสารของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เพื่อให้ ทำหน้าที่คล้ายกับเป็นรัฐบาลส่วนหน้า ตั้งหน่วยอำนวยการอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจำลองหน่วยงานอำนวยการด้านแผนงาน แผนเงินและแผนคนของรัฐบาลกลางมาอยู่ด้วยกันเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้สนองตอบนโยบายรัฐบาลโดยเฉพาะการสร้าง ความเข้าใจที่ถูกต้องผ่านหน่วยงานที่เป็นมืออาชีพด้านการประชาสัมพันธ์

กรมประชาสัมพันธ์ได้กำหนดยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้อย่างชัดเจน เน้นการสร้าง ความเข้าใจที่ถูกต้องให้ประชาชนในพื้นที่ในทุกมิติ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และยังให้การสนับสนุนภารกิจของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ศูนย์

อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และภารกิจของจังหวัดอย่างเต็มศักยภาพ ปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ด้านการประชาสัมพันธ์ ให้เกิดความสันติสุข อีกทั้งยังมีหน้าที่ในการวางแผนงานและทิศทางการประชาสัมพันธ์ การวิเคราะห์สถานการณ์ การบริหารประเด็นเพื่อการประชาสัมพันธ์ การบูรณาการประสานงานกับสื่อมวลชน รวมทั้งการประเมินผลการประชาสัมพันธ์ ที่ปฏิบัติการในพื้นที่ว่าได้ผลสัมฤทธิ์ตามที่ตั้งเป้าหมายการปฏิบัติงานไว้หรือไม่ และภารกิจที่สำคัญที่สุดของสำนักประชาสัมพันธ์เขต ๖ คือ การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยึดแนวทางพระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้ความรู้ หลักวิชาให้ “เข้าใจ” สถานการณ์ปัญหาที่มีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกันหลายมิติ ทั้งประวัติศาสตร์ สาเหตุ ความสำเร็จ และความล้มเหลวของการแก้ปัญหาได้ถูกจุด “เข้าถึง” สถานการณ์ความเป็นจริงและความรู้สึกนึกคิดของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องบนพื้นฐาน “ภูมิสังคม” ที่มีความหลากหลายทางความคิด ความเชื่อทางศาสนา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อวางแผนพัฒนาได้ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชนมากที่สุด และดำเนินการ “พัฒนา” โดยการสร้างการยอมรับของประชาชนต่อหลักการ เหตุผล และประโยชน์ของการพัฒนาที่ประชาชนจะได้รับ และเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายร่วมในการในการวางแผนและตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้วยตนเอง รวมทั้งการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาล สร้างความโปร่งใส เป็นธรรมและเพิ่มอำนาจแก่ภาคประชาชน

การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยิ่งย่น จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันในประเด็นสังคมพหุวัฒนธรรม (Multi – Cultural Society) ที่มีพัฒนาการยาวนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ปฏิกริยาของประชาชนที่แสดงออกมาในรูปแบบของการต่อต้านรัฐ การก่อความไม่สงบ โดยนำเอาประเด็นทางประวัติศาสตร์ ความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรมและศาสนา มาปลุกปั่นและมาอ้างใช้ในวิถีทางที่ไม่ถูกต้อง ใช้วิถีทางแห่งความรุนแรง สร้างสถานการณ์ความไม่สงบจนนำไปสู่การเสียชีวิต และทรัพย์สินของชาติ สร้างให้เกิดความแปลกแยกจากรัฐ จนอาจนำไปสู่ปัญหาที่รุนแรงและห่างไกลจากความหวังที่จะก่อให้เกิดสันติภาพและความมั่นคงในพื้นที่ ด้วยปัญหาดังกล่าวจึงมีแนวคิดในการผลิตสารคดีวิทยุ “อิสลาม...ความจริงที่ต้องเปิดเผย” ซึ่งเกิดจากความตั้งใจแก้ไขและคลี่คลายปัญหาที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ป้องกันการนำเอาศาสนาไปบิดเบือนด้วยหลักคำสอนและหลักศาสนาที่ไม่ถูกต้องเพื่อเป็นข้ออ้างในการชักจูงเยาวชนและประชาชนในพื้นที่ให้หลงผิดเข้าสู่ขบวนการได้และเพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขเหมือนภูมิภาคอื่น

บทวิเคราะห์ / แนวคิด / ข้อเสนอ

การผลิตสารคดี “อิสลาม...ความจริงที่ต้องเปิดเผย” เป็นสื่อเชิงสมานฉันท์ของสังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ต้องให้ความสำคัญกับ ๒ ส่วนคือ หลักการศาสนาอิสลามที่ถูกต้องในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และความรู้เกี่ยวกับการผลิตสารคดีโดยการนำกระบวนการใช้วงจรเดมิ่ง PDCA มาใช้ในการควบคุมคุณภาพและวางแผนผลิตสารคดี

สำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาและสตูล มีประชากรหลากหลายศาสนา นับเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ที่มีการผสมผสานกันอย่างลงตัวในอดีต ซึ่งคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เหล่านี้จะมีวัฒนธรรมหลักร่วมกัน เช่น การใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน การเคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์ การปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับเดียวกัน ขณะที่คนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้แต่ละศาสนาก็จะมีวัฒนธรรมย่อยแตกต่างกันไป เช่น คนไทยเชื้อสายมลายูส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามพูดภาษามลายู มีการแต่งกายและวิถีชีวิตเป็นแบบมลายู คนไทยเชื้อสายจีนก็จะปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของตน เช่น การไหว้เจ้า ไหว้บรรพบุรุษในช่วงเทศกาลตรุษจีน ส่วนคนไทยพื้นเมืองก็จะมีวัฒนธรรมเฉพาะของตนเองเช่นเดียวกัน ดังปรากฏในงานวิจัยของปิยะ กิจถาวร (๒๕๔๗) ที่ศึกษาเรื่องสถานการณ์ชายแดนภาคใต้, มิติทางประวัติศาสตร์ ความขัดแย้งทางการเมือง วัฒนธรรมหรือศาสนา สรุปว่าเกิดจากปัญหาด้านวัฒนธรรม การใช้อำนาจรัฐ และพลวัตของปัญหาชาติพันธุ์ ปัญหาเอกลักษณ์ที่สัมพันธ์กับความเชื่อทางศาสนา งานวิจัยของสุรชาติ บำรุงสุข และคณะ (๒๕๕๐) จากจุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ ๑๐ ของ โครงการความมั่นคงศึกษา (สนง.กองทุนสนับสนุนการวิจัย) ได้ศึกษาเรื่องการก่อความไม่สงบในภาคใต้ของไทย ค้นพบว่า วิธีการจัดตั้งกองกำลังของขบวนการก่อความไม่สงบมี ๔ ขั้นตอน โดยเริ่มจาก การเก็งตัว/แนวโน้ม การชักชวน การทำพิธีสาบานตน/ปฏิญาณตน/ปิดปาก (ซูเปาะ) การตรวจสอบ/บ่มเพาะ ปลุกจิตสำนึก การทดสอบจิตใจและความกล้าหาญ ปฏิบัติหน้าที่เป็นฝ่ายขององค์กร การเพิ่มศรัทธาและฝึกทบทวน การฝึกการปฏิบัติในสถานการณ์จริง และการปฏิบัติภารกิจ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณิการ์ จันสายทอง (๒๕๕๑ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าปัจจัยแรกคือ ปัจจัยด้านความขัดแย้ง ความไม่ยุติธรรม คนมุสลิมได้รับการดูถูกเหยียดหยาม ส่วนรองลงมา คือผลประโยชน์ แต่ไม่ได้มีอุดมการณ์ในการแบ่งแยกดินแดน

จากงานวิจัยดังกล่าวสามารถนำมาเป็นข้อสรุปในการศึกษาข้อมูลเพื่อผลิตสารคดี ซึ่งต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทางวัฒนธรรมของสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดย Banks (๒๐๐๑ : ๗๒-๗๖) เชื่อว่าวัฒนธรรมมี ๖ องค์ประกอบ ดังนี้

๑. แบบพฤติกรรมและค่านิยม (Values and Behavioral Styles) ค่านิยมมีลักษณะเป็นนามธรรม เป็นลักษณะทั่วไปของพฤติกรรมซึ่งสมาชิกในสังคมให้การยอมรับอย่างสูง โดยค่านิยมได้รับการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ค่านิยมนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของวัฒนธรรม และเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้วัฒนธรรมมีความแตกต่างจากวัฒนธรรมอื่นๆ ค่านิยมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลและการรับรู้ของบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อมของเขา ในแต่ละประเทศจะมีค่านิยมแห่งชาติ (National Values) ซึ่งสมาชิกในแต่ละวัฒนธรรมยึดถือร่วมกัน ขณะเดียวกันในแต่ละวัฒนธรรมรองก็จะมีค่านิยมเฉพาะของตนที่แตกต่างจากวัฒนธรรมของกลุ่มอื่น

๒. ภาษาและภาษาถิ่น (Languages and Dialects) ที่นับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของวัฒนธรรม ภาษาจะเป็นเครื่องมือที่สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองและการแปลความหมายของบุคคลที่มีต่อสรรพสิ่งที่เกิดขึ้น

๓. การสื่อสารที่ไม่ใช้ภาษาพูด (Nonverbal Communications) การสื่อสารที่ไม่ใช้ภาษาพูดหรือที่เรียกว่าภาษาท่าทางนั้น นับว่าเป็นส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม เนื่องจากผู้คนที่มีความวัฒนธรรมต่างกัน มักจะมีลักษณะท่าทางที่แสดงออกแตกต่างกัน ภาษาท่าทางที่แตกต่างกันของผู้คนในกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ บางครั้งก็ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ขณะที่ภาษาท่าทางบางอย่างก็มีความหมายบางอย่างแฝงเร้นยักที่คนต่างวัฒนธรรมจะเข้าใจได้

๔. ความรู้คิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม (Cultural Cognitiveness) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลตระหนักรู้และคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมหลักและวัฒนธรรมรองของตน ในลักษณะที่เป็นหนึ่งเดียวและแตกต่างจากวัฒนธรรมของกลุ่มอื่นในสังคม สิ่งเหล่านี้คือกระบวนการของการรู้ โดยผ่านการตระหนักรู้ และการพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ สมเหตุสมผล ความรู้คิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมแตกต่างจากความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม เนื่องจากบุคคลอาจมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมอย่างมาก แต่เขากลับมีความตระหนักรู้เพียงเล็กน้อยเกี่ยวกับเอกลักษณ์หรือความแตกต่างทางวัฒนธรรมตนเองกับวัฒนธรรมของคนอื่น ในทางกลับกันบุคคลบางคนอาจมีความรู้คิดหรือความตระหนักรู้ในวัฒนธรรมของตนเองอย่างมาก แต่กลับมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของตนเองเพียงเล็กน้อย บุคคลที่มีความตระหนักรู้ในวัฒนธรรมของตนเอง อาจเป็นคนที่สามารถผสมกลมกลืนกับคนในวัฒนธรรมอื่นได้อย่างดีโดยพยายามหลีกเลี่ยงสัญลักษณ์ต่างๆ ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมเดิมของตน

๕. ทัศนคติ การมองโลกและกรอบของการอ้างอิง (Perspectives, World Views, and Frames of Reference) แน่นนอนว่าในแต่ละวัฒนธรรมย่อยหรือวัฒนธรรมรองของกลุ่มหนึ่ง ผู้คนในวัฒนธรรมนั้นก็จะมีทัศนคติการมองโลกและกรอบของการอ้างอิง เฉพาะเป็นของตนเอง เนื่องจากวัฒนธรรมก็คือชุมชนของแหล่งความรู้ แต่ก็มิใช่หมายความว่าสมาชิกทุกคนในชุมชนหรือวัฒนธรรมจะเป็นแหล่งรับรองหรือยืนยันถึงทัศนคติการมองโลกของกลุ่มนั้นๆ ขณะเดียวกันในกลุ่มวัฒนธรรมหนึ่ง ก็อาจมีทัศนคติมุมมองต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากกว่าหรือบ่อยครั้งกว่าอีกวัฒนธรรมหนึ่ง

๖. ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม (Identification)

เมื่อบุคคลแสดงตัวว่าตนเองอยู่ในกลุ่มวัฒนธรรมใด แสดงว่าบุคคลนั้นรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มคนในวัฒนธรรมนั้น เกิดการยอมรับในเป้าหมาย ความสนใจ ความใฝ่ฝัน ค่านิยมและมาตรฐานของวัฒนธรรมนั้นๆ ซึ่งแต่ละคนจะมีระดับของความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่ต่างกัน ตั้งแต่ไม่มีความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งไปจนถึงเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมของตนในทุกเรื่อง

สารคดี หมายถึง เรื่องราวของความจริงที่เกิดขึ้น เคยเกิดขึ้น หรือเคยมีอยู่ ถูกนำมาผลิตและถ่ายทอดออกมาอย่างสร้างสรรค์ โดยมีผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์

แนวคิดหลักการ การผลิตสารคดี

๑. ต้องเป็นความจริง
๒. ถ่ายทอดความจริงอย่างสร้างสรรค์
๓. มีความน่าสนใจ
๔. สร้างอารมณ์ร่วม
๕. มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
๖. กลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มใด
๗. ไม่เยิ่นเย้อ
๘. นำเสนอประเด็นเดียว / มีเอกภาพ / มีบทสรุปเดียว

ลักษณะของสารคดี

รายการสารคดี เป็นรายการที่บรรยายหรือพรรณนาถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างละเอียดตั้งแต่ต้นจนจบ หรืออาจจะเป็นการแจกแจงปัญหาใดปัญหาหนึ่งอย่างลึกซึ้ง โดยมีความมุ่งหมายที่จะแจ้งข่าวสาร หลักฐาน ข้อมูลต่าง ๆ แก่ผู้ฟัง เป็นขั้นตอนตามลำดับ หรือเพื่อจูงใจให้ผู้ฟังมีความเห็นคล้อยตาม และตระหนักในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้เรื่องที่น่ามาเสนอนั้น จะต้องเป็นเรื่องจริงหรือตั้งอยู่บนฐานของความจริง ไม่ใช่เรื่องที่แต่งขึ้นเอง ส่วนการนำเสนอนั้นก็จะใช้รูปแบบของรายการวิทยุหลาย ๆ รูปแบบ ผสมผสานกันให้พอเหมาะพอควรเพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย แต่ให้ทั้งความบันเทิงและความรู้ที่ไม่หนักสมอง

จากคำจำกัดความดังกล่าวนี้ จึงพอสรุปได้ว่ารายการสารคดี จะมีลักษณะที่สำคัญ คือ

๑. ต้องเป็นเรื่องเดียวตลอดรายการ เช่น ถ้าจะผลิตสารคดีเรื่องน้ำ เนื้อหาทั้งหมดก็ต้องเกี่ยวกับน้ำ โดยอาจจะเริ่มด้วยกำเนิดของน้ำ สภาพของน้ำตื้นน้ำเสีย ประโยชน์ของน้ำเป็นต้น ส่วนที่จะเน้นเนื้อหาส่วนใด ก็ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการผลิต

๒. เป็นข้อเท็จจริงทั้งหมด การเสนอสารคดีจะต้องค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ประกอบรายการ ให้มีเนื้อหาครอบคลุมทุกแง่มุม โดยเนื้อหาสาระเหล่านั้นจะต้องเป็นจริงทั้งหมดและสามารถอ้างอิงได้

๓. เป็นการเล่าโดยละเอียดด้วยเทคนิคการนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ กันใน ๑ รายการ ดังนั้นในรายการหนึ่งก็อาจจะใช้รูปแบบของการบรรยาย การสัมภาษณ์ ละครสั้น สนทนา หรือแม้แต่เพลงและดนตรีมาผสมกันโดยเรียงลำดับเนื้อหาให้เหมาะกับรูปแบบต่าง ๆ นั้น โดยไม่ขัดหู เพื่อจูงใจผู้ฟังให้สนใจติดตามฟังตั้งแต่ต้นจนจบ อย่างไรก็ตาม ก็มีข้อเสนอแนะว่าสำหรับรายการสารคดีนั้น ควรจะใช้เสียงจริงหรือเสียงที่ทำให้เกิดจินตภาพให้มากกว่าการบรรยาย จึงจะทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์คล้อยตามได้มาก

ประเภทของสารคดี

ในการผลิตรายการสารคดีสั้น เนื้อหาและเทคนิคในการผลิตเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง บางเรื่องมีเนื้อหาสาระสลับซับซ้อน แต่บางเรื่องก็ไม่ยุ่งยากสามารถติดตามรับฟังได้ง่าย ๆ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าสารคดีนั้นจะแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. สารคดีแบบเบาสมอง (Feature) สารคดีชนิดนี้ไม่ต้องการเนื้อหาละเอียดลึกซึ้งและหนักสมองนักเสนอเพียงเรื่องราวกว้าง ๆ พอเข้าใจ ด้วยรูปแบบที่ค่อนข้างจะให้ความบันเทิง เช่น ละคร สนทนา บทความ เป็นต้น และเสียงประกอบก็อาจจะสร้างขึ้นเลียนแบบของจริงหรือใช้เสียงจริงได้ก็ยิ่งดี สารคดีชนิดนี้ ได้แก่ สารคดีทั่วไป สารคดีเนื่องในโอกาสพิเศษ สารคดีท่องเที่ยว และสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์

๑.๑ สารคดีทั่วไป (General Feature) สารคดีประเภทนี้มีเนื้อหาเปิดกว้าง ไม่เฉพาะเจาะจงว่า จะต้องเป็นเรื่องของมนุษย์ พืช สัตว์ สิ่งของ สุดแล้วแต่ผู้ผลิตรายการจะหยิบยกเรื่องใด ๆ ที่เห็นว่าอยู่ในความสนใจของประชาชน ให้ความรู้หรือให้ประโยชน์แก่ผู้ฟัง โดยมีจุดประสงค์ที่จะให้เกิดความประทับใจหรือจูงใจให้คล้อยตามเรื่องราวที่นำมาเสนอนั้นหรือให้ความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามโอกาส การผลิตรายการสารคดีประเภทสารคดีทั่วไปนี้ ผู้ผลิตก็ต้องรวบรวมข้อมูลทั้งจากเอกสาร จากบุคคล และบางคราวอาจจำเป็นต้องสร้างเสียงประกอบ หรือนำเสียงจริงมาประกอบเพื่อให้ดูสมจริง และจูงใจผู้ฟังได้คล้อยตามได้มากยิ่งขึ้น

๑.๒ สารคดีเนื่องในโอกาสพิเศษ (Special Occasion Feature) สารคดีประเภทนี้สามารถผลิตได้ในทุกโอกาสที่เป็นพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องบุคคล ประเพณี วันสำคัญต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้ความรู้และความบันเทิงแก่ผู้ฟังเป็นสำคัญ ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้สามารถค้นได้ไม่ยากนัก สารคดีประเภทนี้มุ่งที่จะปลุกฝังความสามัคคี ความซาบซึ้งในความเป็นชาติ หรือจูงใจให้รักษานขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งงามต่อไป และเนื้อหาที่นำมาประกอบกันเป็นสารคดีเนื่องในโอกาสพิเศษเช่นนี้ก็จะต้องมีส่วนที่ชี้ทางให้ผู้ฟังได้เกิดแนวความคิดดังกล่าวด้วย

๑.๓ สารคดีท่องเที่ยว (Touring Feature) รายการที่เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยว นั้น จะสามารถมองเห็นได้เด่นชัด เพราะเนื้อหาจะเน้นในเรื่องราวการท่องเที่ยวไปในสถานที่ต่าง ๆ ขณะเดียวกันก็ประมวลประวัติความเป็นมาของสถานที่นั้น รวมถึงจุดที่น่าสนใจ วิธีเดินทาง ค่าใช้จ่าย ที่พักและสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ เป็นการให้ข้อมูลทุกด้านแก่ผู้ฟัง ซึ่งอาจสนใจเดินทางไปเที่ยวได้ ผู้ผลิตรายการสารคดีท่องเที่ยวนี้จะต้องพยายามพรรณนาเพื่อจูงใจให้ผู้ฟังคล้อยตามและเกิดภาพทัศนียภาพอย่างแจ่มชัด เพื่อเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่ดังกล่าวในโอกาสต่อไป

๑.๔ สารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ (Historical Feature) สารคดีประเภทนี้จะเล่าถึงเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีตว่าเกิดขึ้นอย่างไร เหตุการณ์เป็นอย่างไร อย่างคร่าว ๆ หรืออาจจะเป็นเกร็ดประวัติศาสตร์ตอนใดตอนหนึ่ง เช่น เรื่องของนายขนมต้ม ซึ่งมีฝีมือในทางมวยไทยเป็นที่เลื่องลือ หรือเรื่องสะพานข้ามแม่น้ำแควอันเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นต้น การนำเอาเรื่องราวในประวัติศาสตร์มาจัดทำเป็นสารคดีสั้นเช่นนี้เท่ากับเป็นการทบทวนเหตุการณ์โดยใช้รูปแบบในการนำเสนอที่ไม่หนักสมอง และใช้เวลาในการนำเสนอไม่ยาวนานนัก ประมาณ ๑๐-๑๕ นาที

๒. สารคดีแบบเข้มข้น (Documentary) สารคดีชนิดนี้มีเนื้อหาสาระในข้อเท็จจริงที่ละเอียดลึกซึ้งทุกแง่มุม แต่ตอนจะใช้รูปแบบในการผลิตที่ค่อนข้างจริงจัง เพื่อให้สารคดีเรื่องนั้นน่าเชื่อถือ ส่วนใหญ่จะใช้วิธีสัมภาษณ์ บรรยาย รายงานนอกสถานที่ สทนา และใช้เสียงประกอบจากเสียงจริงที่บันทึกไว้ ลักษณะของสารคดีชนิดนี้จะให้ความรู้อย่างเต็มที่ ดังนั้นจึงต้องเป็นรายการที่ค่อนข้างยาวประมาณ ๓๐ นาที และจะต้องดึงดูดความสนใจของผู้ฟังด้วยเทคนิคการผลิตที่มีเสียงจริงประกอบให้มากที่สุด สารคดีชนิดนี้ได้แก่ สารคดีเชิงวิเคราะห์และสารคดีเชิงข่าว

๒.๑ สารคดีเชิงวิเคราะห์ (Investigative Documentary) สารคดีประเภทนี้จะมีเนื้อหาละเอียดลึกซึ้งในปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ และในตอนท้ายของรายการ ผู้ผลิตรายการก็มักจะทิ้งเนื้อหาเรื่องราวที่อาจจะเป็นไปได้ในอนาคตให้ผู้ฟังได้คิดต่อไป ตัวอย่างเช่น สารคดีเรื่องมลภาวะในประเทศไทย เนื้อหาที่จะนำเสนออีกจะครอบคลุมถึงลักษณะความเป็นอยู่ของคนในประเทศไทย อาชีพ ผลที่เกิดจากการประกอบอาชีพในแง่ของสภาวะต่าง ๆ อันตรายที่เกิดจากสภาวะนั้น แนวโน้มของมลภาวะในอีก ๕-๑๐ ปี ข้างหน้า แนวทางแก้ไข เป็นต้น จุดประสงค์ของการผลิตสารคดีเรื่องนี้ก็เพื่อเป็นการเตือนให้ประชาชนสังวรในเรื่องของอันตรายจากมลภาวะ

๒.๒ สารคดีเชิงข่าว (News Documentary) โดยทั่วไปแล้วแต่ละวันจะมีข่าวเกิดขึ้นในแง่มุมต่าง ๆ บางข่าวเป็นที่สนใจของประชาชน ดังนั้น การหยิบยกเอาข่าวใดข่าวหนึ่งซึ่งประชาชนสนใจมาผลิตเป็นสารคดีเชิงข่าว ก็เท่ากับจะต้องค้นเบื้องหน้าเบื้องหลังของข่าวนั้นมาเผยแพร่โดยละเอียด และหากข่าวนั้นยังไม่เสร็จสิ้นยังไม่ยุติ ผู้ผลิตรายการก็ต้องทิ้งท้ายแบบปลายเปิด ให้ผู้ฟังได้คาดคะเนเอาเองว่าจะจบลงในรูปแบบใดหรือเป็นการช่วยผู้ฟังให้สนใจติดตามข่าวนั้นต่อไปอีก เช่น สารคดีเรื่องเอดส์เป็นโรคร้ายจริงหรือ ผู้ผลิตรายการจะรวบรวมข่าวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับผู้เป็นโรคเอดส์ ลักษณะที่แสดงออกของโรคนี้ ความพยายามในการรักษา คำแนะนำในการป้องกันโรคเอดส์ เป็นต้น และหากข่าวดังกล่าวเป็นลักษณะความขัดแย้งของ ๒ ฝ่าย เนื้อหาที่นำมาเสนออีกต้องกล่าวถึงสาเหตุความเป็นมาว่ามีข้อเท็จจริงอย่างไร วิเคราะห์ปัญหาหลาย ๆ ด้านของสาเหตุนั้น และสรุปข้อคิดเห็นในเชิงวิเคราะห์วิจารณ์และชี้ให้เห็นข้อเท็จจริงทุกแง่มุมอย่างเป็นกลาง อย่างไรก็ตาม สารคดีเชิงข่าวเช่นนี้ไม่นิยมนำเอาข่าวที่จบสิ้นไปแล้วมาผลิตรายการ ลักษณะของสารคดีประเภทนี้จะมีส่วนคล้ายกับสารคดีเชิงวิเคราะห์ จะต่างกันตรงที่ว่าสารคดีเชิงข่าวจะนำเอาเรื่องที่เป็นข่าวและเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ของประชาชนมาขยายผลและให้ข้อมูลแก่ผู้ฟังเพื่อความเข้าใจ และสามารถติดตามข่าวนั้นต่อไปได้

ขั้นตอนการเตรียมผลิตสารคดี

ในการทำสารคดีนั้นต้องมีขั้นตอนการเตรียมการก่อนการผลิต ระหว่างการผลิตและหลังการผลิต รายการ โดยในที่นี้จะอธิบายเป็นภาพรวมดังนี้

๑. พิจารณาวัตถุประสงค์กลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย

๒. กำหนดเรื่อง (Subject) ที่จะนำเสนอพร้อมแนวคิดของเรื่อง (Theme)

๓. กำหนดหัวข้อเรื่อง (Topic) ขอบเขตเนื้อหาสาระ (Content) ในแต่ละเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ การกำหนดประเด็น (Items) ที่จะนำเสนอ รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่จะใช้ในการผลิตสารคดี เช่น เสียงสัมภาษณ์ เสียงประกอบต่าง ๆ

๔. ค้นหาหาข้อมูล จากแหล่งต่าง ๆ เช่น เอกสาร การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กล่าวถึง หรือเดินทางไปสัมภาษณ์ยังที่เกิดเหตุและเล่าจากสิ่งที่เห็นจริงได้

๕. เลือกผู้ร่วมในรายการ ต้องเป็นผู้รู้เรื่องในเรื่องนั้น จริง ๆ

๖. เขียนเค้าโครงเรื่องย่อ โครงเรื่องรายการสารคดีจะประกอบด้วยเหตุการณ์เป็นตอน ๆ หรืออาจตามลำดับเหตุการณ์

๗. กำหนดรูปแบบการเสนอรายการของแต่ละตอน

๘. จัดเตรียมวัสดุรายการต่างๆ เช่น เทปสัมภาษณ์ เสียงประกอบ เสียงบทความ

๙. การเขียนบท เมื่อได้เสียงที่ต้องการแล้วก็นำมาเขียนบท

วิธีการเขียนบทสารคดี

๑. กำหนดแก่นเรื่อง (theme) อธิบายถึง แก่น สาระสำคัญของเรื่องและผู้เขียนต้องการจะบอกกับผู้รับสาร ในงานเขียนทุกประเภท จะต้องมีการกำหนดธีมขึ้นมาทั้งนั้น คำว่าธีมนั้นไม่ยากแต่ความยากจะอยู่ในกระบวนการเขียน ซึ่งผู้เขียนมักจะประสบปัญหาว่า ตนเองไม่สามารถค้นหาธีมออกมาได้ แต่ปัญหานี้สามารถแก้ไขได้ หากมีการฝึกฝนบ่อยๆ

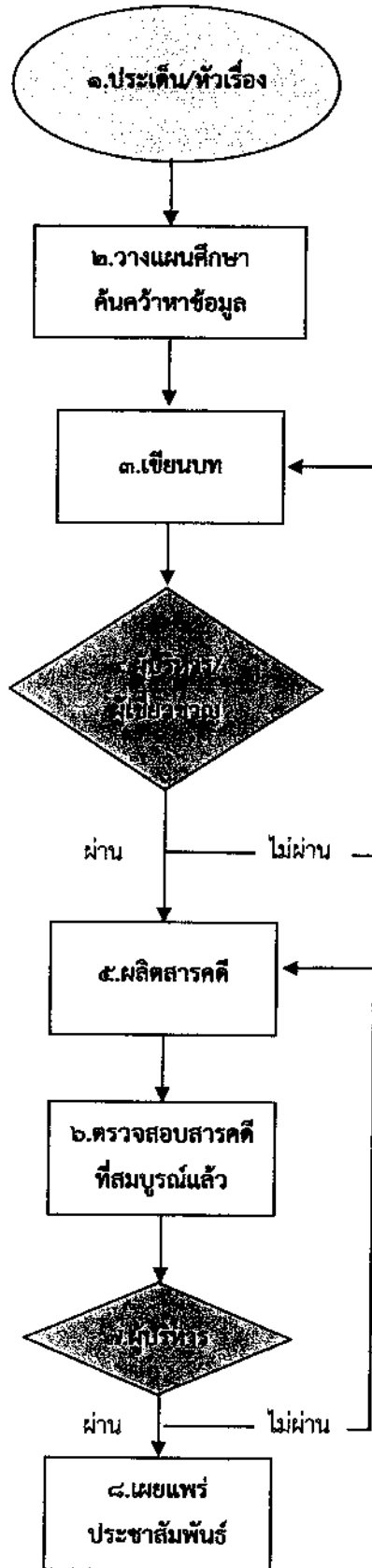
๒. กำหนดพล็อต และวิธีนำเสนอ เมื่อผู้เขียนบทได้ธีมแล้ว ขั้นตอนต่อมาจะต้องหาข้อมูลที่สามารถสนับสนุนที่ทำให้ธีมของเราเด่นชัดขึ้น ข้อมูลที่นำเสนอขึ้นจะต้องทำให้ผู้ชมสามารถเชื่อในธีมที่ผู้เขียนกำหนดขึ้นมาได้ เมื่อได้ชุดข้อมูลหรือพล็อตแล้ว ผู้เขียนบทจะต้องหากวิธีนำเสนอที่น่าสนใจสามารถดึงดูดให้ผู้ชมสนใจได้

๓. คิดให้เป็นภาพ ปัญหาของผู้เขียนบทส่วนใหญ่ คือ การไม่ได้เริ่มต้นจากคิดเป็นภาพ เขียนบทไปเรื่อยๆ ตามข้อมูลหรือความคิดคำนึงของตนเอง โดยยังไม่รู้ว่าจะนำเสนอออกมาเป็นภาพอย่างไร ตรงนี้เป็นประเด็นสำคัญ เพราะเท่าที่พบงานสารคดีทางโทรทัศน์ส่วนใหญ่จะลอกข้อมูลมาจากหนังสือ โดยยังไม่ผ่านการกลั่นกรอง หรือตีออกมาเป็นภาพเสียก่อน เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ทำให้สารคดีทางโทรทัศน์จืดชืด เหมือนกับมาอ่านหนังสือให้คนดูฟัง

กระบวนการเผยแพร่ผลิตสารคดีวิทยุกระจายเสียง

เมื่อศึกษาทฤษฎีการผลิตสารคดีข้างต้นแล้ว ผู้ขอรับการประเมินได้นำแนวความคิดที่ได้ทั้งหมดมาสรุปเป็นกระบวนการดำเนินงานดังภาพประกอบที่ ๔ ซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติและตรวจสอบการทำงานได้อย่างเป็นขั้นตอน ทั้งนี้ในกระบวนการผลิตสารคดีดังกล่าว ผู้ขอรับการประเมินได้เน้นให้มีการตรวจสอบข้อมูล (เนื้อหา) โดยผู้เชี่ยวชาญอีกด้วย เนื่องจากสารคดีวิทยุ “อิสลาม...ความจริงที่ต้องเปิดเผย” เป็นเรื่องราวที่มี

ความละเอียดอ่อนและอ้างอิงถึงหลักการศาสนาอิสลาม จึงจำเป็นต้องผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญหรือนักการศานาก่อนที่จะนำผลิตและเผยแพร่โดยการจัดทำเป็น CD แจกสถานีวิทย์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และสถานีวิทย์ชุมชนในพื้นที่ สำหรับเนื้อหาสารคดีผู้รับการประเมินจะจัดทำเป็นรูปเล่มประกอบ CD เพื่อเผยแพร่ไปยังห้องสมุดของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

ภาพประกอบที่ ๔ กระบวนการผลิตสารคดีวิทยุกระจายเสียง (Work Flow)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีของกรมประชาสัมพันธ์ต่อการเป็นสื่อกลางในการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างข้าราชการกับประชาชน โดยเฉพาะข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะข้าราชการที่มาจากต่างพื้นที่ได้เรียนรู้วิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อ ของสังคมพหุวัฒนธรรม ส่งผลให้เข้าใจอัตลักษณ์ที่ละเอียดอ่อนและสามารถอยู่ร่วมกันอย่างผสมผสานกลมกลืน

๒. เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความรัก ความสามัคคีและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับบุคคลอันจะเป็นการลดการแอบอ้างและบิดเบือนศาสนาที่มักนำมาเป็นเครื่องมือของการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๓. เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนิกและยอมรับความแตกต่างทางสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

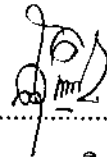
๑. การผลิตสารคดีวิทยุ “อิสลาม...ความจริงที่ต้องเปิดเผย” จะแบ่งเนื้อหาเป็นตอนๆ เน้นสร้างความเข้าใจในหลักศาสนาอิสลามที่ถูกต้อง เพื่อลดความขัดแย้งในอันจะนำมาเป็นเครื่องมือของการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งความรู้พื้นฐานทางวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อของประชาชนในสังคมพหุวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกศาสนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีสร้างความรู้ความเข้าใจในวิถีชีวิต วัฒนธรรมและหลักศาสนาอิสลามที่ถูกต้อง

๒. สารคดีวิทยุ “อิสลาม ความจริงที่ต้องเปิดเผย” ภาคภาษาไทย จำนวน ๒๐ ตอน และภาษามลายูถิ่น จำนวน ๒๐ ตอน โดยเน้นเนื้อหา ดังนี้

- การอยู่ร่วมกันบนความหลากหลายทางศาสนา ภาษา และเผ่าพันธุ์
- ทำไมมุสลิมตายแล้วต้องฝังภายใน ๒๔ ชั่วโมง
- การละหมาดฮายัตี คือ อะไร
- ชาวมุสลิมจะเข้าร่วมงานศพของศาสนิกชนอื่นได้หรือไม่
- อะไรคือ “ตะวะฮ์” และ “ญิฮาด”
- การสุมปะฮ (สาบาน) และการถอนคำสุมปะฮ
- การทำลายศพ
- ทำไมมุสลิมต้องจริงจังกับศาสนา
- การรับเงินอุดหนุนจากรัฐและเงินเยียวยาครอบครัวผู้เสียชีวิต จากเหตุการณ์ความไม่สงบ
- การละหมาดสำคัญกับมุสลิมอย่างไร
- มิติภายในและประโยชน์ของการละหมาด

- ทำไมมุสลิมจึงต้องถือศีลอด
- อาหารประเภทใดที่ชาวมุสลิมห้ามบริโภค
- ทำไมมุสลิมไม่ยอมทำหมันและทำแท้ง
- การขลิบหนังหุ้มปลายองคชาติหรือการเข้าสุนัต
- เพราะเหตุใดมุสลิมต้องปิดผ้าโพกศีรษะ
- ทำไมมุสลิมจึงอนุญาตให้มีภรรยาได้ ๔ คน
- การหักท่ายกันของมุสลิม
- บทบาทของอะละมาอและผู้นำศาสนาในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- มุสลิมสักการะพระผู้เป็นเจ้าอย่างไร

ลงชื่อ.....

(นางสาวสุนิตา มินชาร์)

ผู้เสนอแนวคิด

27 ส.ย. 2555